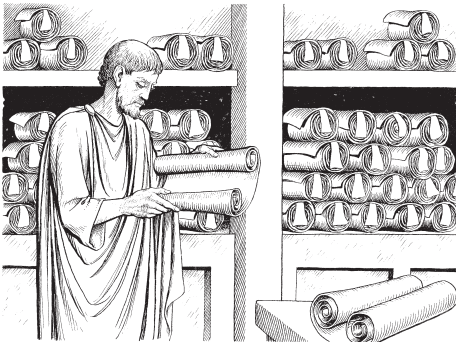

E'eureo

Iyoteparetia

Riosia ahpo Taanachi nayewakamepua, ahpo Tijoe Tijoetukame

1 Kúira, yomatiamé i'ka wehjoarichi mochikame. Neeea no'o cheriwejaraninia, ki no'o teewara tuuka aamo nayewiaopua. I'ka no'o iyotiachio aamo nayewemania, Apoe taamo Noono tewekachi

*Riosi ahpo na'nayewatura
iyotenuresiria, taamowichio tísia
neesetoka; eee te'teriamepua
tumitaperi iyotetiame. (1:1)*

kahtiaméchi simiyameo,
achini teereriopua pu'kao, i'ka
wehjoarichi mochikamechio.
Wee, i'wa o'inemane pu'ka wa'a
teeretiamé naewakao.

Kai waapisi ehkoriaami
o'inia taamo Noono Riosia,
ki ookapisa a'chi teeka
nayeweriaipua, taamo
ehkoriaami noonorio, ahpo
ehkoriaamisi o'inia ahpo
na'nayewatura ajawasiriachio.
Pu'ka na'nayewaturachi
nayewao, taamowichio
iyotenukasikamepua pu'kao^a;

²nape ehpe taawechemi wa'asichioipua Riosia, Apoekamera taamo nayewenariapaopua, apoe wa'api ahpo Taanachitia tijoetukamepua, i'ka wehjoarichi naawakao. Ihji Riosi Tijoetukamea, yooma Riosi wa'api tiariwa iinuekapaopua, yooma Riosi iinuekao, ahpo Taanawichio nuuteka yasitokamepua. Ihji Riosi Taanaraa, apoe Noonorakai tiapaopua, apoe iintokamepua yooma ihta iintuame

a 1:1 Pukeri o'icharichio Riosi na'nayewatura, wehchori rahpename netesa kosotiaméchi i'iyoteriaipua. Neipamio pu'ka wehchori rarapenamechi netetetiamechi iyotetiameo, tumitaperichi iyoteparepua pu'kao.

enepateka weechio, ahkasi yooma ihta tewekachi iintuameopua tiameo, wa'asa tiame inatakamekapua. ³Ihji Riosi Taanaraa, yomatiam e ahpō Noonō tiariwa, enepakamepua. Ihji Riosi wa'api Taanara nanariraa, apoe Riosi tiia nanarira puuu. I'ka Riosi Taanachi simiyame nayewaniachio, yomatiam e Riosi ahpō utewari teerepakamepua pukachio, ahpō Riosiwariopua, yomatiam e ahpō enepateriao ahpō utewari naerae te'ta teerewiam epua teetotewachio.

Puuu wa'api Riosi Taanarachitiaopua, yooma taamo tatakoria papakosaapua, eenechi moenarepua tewekachi kurusichi mukusao, ahpō te'ta yawichitumia yasitomiachio, ahpō Noonoo ahjama ahjaminao.

Riosi Taanaraa, epeche tiamepua ki tewekachi mochikame Riosi ku'iwarichitia

⁴Ihji apoe wa'api Riosi Taanarachitia tiiao, Riosia tewekachi ohjoeme ahpō tewekachi ohjoeme ku'kuiwario, epeche tisia weruma tiamepua pukachio. Riosia ahpō Taana Tijoetukameo, yooma ahpō iinuwa kiamerapua pu'kao, ahpō Taanakamera tooepaka. ⁵¿Aatana chaanekame Riosia ahpō tewekachi ku'iwario:

Muuua no'o Taanapua?

¿Aatana pu'kao chaanekame:

Ehpiamio neea, aamo tijoetutekamepua?

¿Achinitio wa'a chaanekamepua, aata ahpō tewekachi ku'iwario?
Riosi tewekachi kahtiam e, ka'chitia taawechi cheekamekoipua, aata ahpō tewekachi ahpō ku'iwario:

Nee enema aamo Noonoraa, cheekao,
muuu no'o Taanara enemapua,
cheekaoi.

⁶Ohsotia Riosia, ahpō wa'api weechi tijoetutesaapua, ahpō Taana teewarepua, ahpō piiripi wa'api Taanao. Wa'a iintosaapua chaanerepua ahpō tewekachi ku'kuiwario:

Yoomahka eemea,
i'ka no'o Taanachi paparamitiapua.

⁷Nape Riosia, ahpō tewekachi ku'kuiwarichi simiyame nayewakao, eee cheerepua:

Eeme no'o tewekachi ku'kuiwaa,
eekaka te'teriam epua,
ki teteiwame.

Eeme no'o uhjurawa tu'tuiwaa tiameo,
na'i tajenariraka te'teriam epua.

⁸Nape Riosia Ehkoriaami Iyoterichio, ahpō Taana nayewekao, chiiamepua:

Aa muuu te'ta Riosia,
 aamo ye'kari yasiraa,
 ki wahjiamesi teeremeri puuuu;
 muuuu aamo yawichituwachiohua,
 tísia kaawerumache teetomerimua.

9 Muuuu kaawerumache nakiyamekapao,
 nekumiamemua ki kaawerumao.

Pukaepa neee Riosia aamo Riosiwaa,
 aamokamera uukamehua,
 epeche kaawe kaaweruma e'rari amochi yahchepakaohua,
 ki aaataohua wahjachio, wa'achitiao.

10 Pirenachi iyoterichiohua tiameo, piiripi Riosi nayewatura
 aaataa, cheeriohua Riosiwichio nayewaka, mehka ihtoriachi Riosi
 ikipuame ne'nekao, cheeriaohua ahpo Taana tijoetutemiao:

Aa muuu te'ta Paamiraa,
 muuu iintokamehua i'ka wehjoari enepatekao,
 muuuu iintokamehua tiameo,
 yooma te'pa tewekachi tetewiniameo iintuametio.

11 Yooma aamo i'ka wehjoarichi enepateriaa,
 yooma wehjoari tewekachi tiameo,
 yooma kihta itipimeriohua,
 nape Muuuu wa'api teeremeriohua enetokao.

Yooma puuuu oochetupameriohua, itapiti wisasorichitia ka'rapaka.

12 Yooma pu'kao itapiti aamo iintoria netekao,
 wisasori tuuminaka iintomerimua, muuu no'o tijoetuteriaa.

Yooma pu'kao sewina ikitemeri muuuu,
 aaata weemera wakiratetekamechitia;
 nape Muuuu wa'api teeremeriohua,
 kiisi sewina iika.

Aamo ahjaa, wa'api teetomerimua,
 ki seena aampasi.

13 ¿Aatana seenepi ahka Riosia,
 cheekamehua ahpo ku'iwario:
 “No'o ahjamina yasipamitia muuuu,
 ahkasi no'o aamo seepurawao,
 aamo tarachisi koomorepatiachisi”?

¿Ki ahpo Taanache wa'a cheekamehua, ahpo ahjamina yasipamio
 tuuka? 14 Wa'a tiiachio Riosi Taanaraa, epeche kai nu'uti puuuu,
 ki Riosi tewekachi ku'iwariachitia. Riosi tewekachi ku'iwaria,
 oowera Riosi ku'iwariohua, oowera nuurewariche. Puuu Riosi
 tewekachi ku'uiwariaa, Riosi ahpo newipateria ti'tijoeri ku'imichio
 nuurewariemechehua, i'ka weechi taamo mochitoachiohua pehjo,
 ahkasi ahsieme taamo kiamiachitia Riosie newipatewao.

Ki sewina ne'nepa i'ka Riosi newipariopua

2 Wa'a tiiachipa teemea tísia e'waka mochtomete teemea, Riosi Taanarachi simiyameopua, yooma pu'ka ka'karuma tuuyewari taamo inamuriaopua tiame, kiisi taamo neipumichiopua pu'kao. Ki wa'a teeretosaa teemea, mekache enetoma teemea Riosichio. ²Taamo ehkoriaami yayawa Riosie kokosatiamepua, ki e'wekamekapa puuua, Riosi tewekachi ku'kuiwarie, uhjuratiame Riosie tuuyewariopua. ³Pu'kao ki e'wekapa kokosariopao, ¿kehkisa epeche taamo kokosatapua ki iyorisoopua taamo Paamira Eesusi chiiao, tísia taamo newipatenareka chiiaoopua, taamo tatakoria cheriwenareka chiiao? Ihji Riosi Tijoetukamea i'wa weechi kahtiaioopua pehjo, yoomatiame tuuyekamepua ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ahpo newipatewachi simiyameo; neipao, puuu Eesusi chiia inamukamea, puuu nokakamepua tamochi tusuyepakao, Eesusi cheeriao, te'ta pichiwako tuuka. ⁴Riosiai apoe ku'ipakamepua tiameo pichiwatakao, pu'ka Eesusi cheeriaopua, itapiti peenia ihsiwaeopua, itapiti ki maaenarieopua tiame, yooma ti'tijoeeri tetewachi wa'a iintokamepua, yooma ihta kokoriameopua yachapateka. Yooma apochi pichikekameopua Riosia, yooma pukachi yasipaterepua ahpo Riosiwario, ahpo te'ta e'rriachitiaopua.

Eesusi Riosie Weratiame, weechi tijoechitia tijoetutetiame

⁵Riosia ahpo tewekachi ku'kuiwario, ki ki'yakamepua pu'kao, aapoe yawichitumichioo, weemera wehjoarichi taamo nayewa, taamo mochimiachiopua. ⁶Ehkoriaami Iyoterichi aataa iinatukeriaipua Rioso:

¿Ihtana tiiachipa tísia nateyamepu weechi ti'tijoeeria
aamowichioo,

pukachio aamoo,
tísia inataka yasitoamekoopua?

¿Ihtana tiame weechi ti'tijoeeria,
tísia nateyamechitia tetewarioopua, tísia neesetokao?

⁷Muuua ku'itapio ti'tijoeerio,
ki aamo ku'kuiwarichitia weruma tetewikamekaimua pu'kao,
epeche kai nu'uti tiame tetewikamemua pu'kao;
wa'a iintokaomua yooma aamo tísia weruma tiariwa
ki'yakamemua pu'kao,
yooma ki nu'uti aamo iyoripuame tiamé;
muuua pu'kao, yomatiame ki'yakamemua pu'kao,
yomatiame ihtaoi aamo enepateriao, ahpo ye'karitere
teeremichiopua.

⁸Yoomátiamé pu'ka aamo enepateria wehjoarichío,
pu'kátere teerepakámemua.

Wa'a tiachiopua Riosia, kiisi kihta toaka yasitoamekaitepua ahpo inatariaopua ti'tijoeriopua ahpo ye'karitere teerepuao. Nape wa'a teeremeri yooma ihta ahpotere te'ta e'weka mochitoniamemo, ahkasi ehpiamioio ti'tioerio, ki tetewiniamepua pehjo. ⁹Nape teemea Eesusi Riosie Weratiamemo tetewakamepa teemea, pu'ka Eesusio Riosia, weeechi weerewaeme tijoetutekamepua pu'kao, ki tewekachi ahpo ku'kuiwa weerewaamechitia. Riosia weeechi tijoe weerewaeme tijoetutekamepua ku'itapiwichioo, pu'ka Eesusio weeechi weerewaekapa mukuyame enemichiopua, pu'kao taamowichio mukuka, taamo natetekemichiopua tatakoriario, Riosie taamo kokosapua nehpuamichiopua. Wa'a iintokame Riosia ahpo Taanachio, tísia taamo nakiyámekapa. Riosia ahpo Taana Eesusio, taamo tatakoriaria pejanaka mukuriopao, tísia kaawe e'reka tetewamepua pu'káo. Wa'a iintokopa pu'kao, ki nu'uti iyoriwa ki'yakamepua pu'káo.

¹⁰Yomatiamemo i'ka wehjoarichi iintuamea, Riosie enepatetiamepua ahpo iinuwa enemichio. Yooma Riosi ahpo Taanachi iintoriaopua taamowichioo, taamo ahpo tatana iintapanariapa wa'a iintokamepua, wa'atiao, yooma taamoo ahpo ahjama ahpo tisiwa peeniatiwachi, mochimichiopua, apoekamerakapapua te'ta apoe teekoraa. Nape wa'a iintonariapa Riosia, tísia kokosa tiame aiwari saaetekamepua ahpo Taanao, ahkasi mukiwachisio, taamo tatakoriaria Riosie kokosapuame newipatekao. ¹¹Teeme te'ta piipatetiamemo Eesusio, Eesusi wa'api Noonora noonoeme teemeai, te'ta taamo piipatekamechi. Pukaepa Eesusia, kihta suuwe e'ramepua taamoo, ahpo poponiwa pipinioi teewakao. ¹²Ehkoriami Iyoterichio Riosia, ahpo wa'api tijoe tijoetuteria ne'neka, cheekamepua:

Nee Tijoe Tijoetutetiamemo,
 amochi simiyame nayewamapua No'no,
 yooma no'o poponiwaopua,
 yooma no'o poponi pipini tiame,
 ahkai nanapawiachiami asikaopua,
 kaaweruma amochi nayewaniame, wikatamania.

¹³Pirenachi Ehkoriami Iyoterichio, chiamepua tiame:

Nee no'o oowe e'riao,
 no'o Noono Riosichikamera teeremapua.

Pirenachi Iyoterichiopua tiameo, Riosi ahpo Taanachitia tijoe tijoetusaapa, chaanipua:

I'wa kahti neea,
 no'o Noono Riosi tatanara ahjama,
 no'o poponiwa pipiniwa tiame enepateriachi.

Pirenachia Iyoterichio, chaanichipua tiameo:

I'wa kahtinia no'o poponichi,
 pipinichi Riosi tatanara ahjama,

apoe no'o No'noo,
no'o ki'yariachi poponi pipini tiame.

¹⁴Aaata ta'pechio, ahpo wa'achi te'teriamepua weerewao. Pukaepa Eesusia weechi tijoe weerewaeme tijoetutetiamepua, Eesusio tijoe weerewaekapa mukimichiopua taamowichio. Wa'a iintoka Eesusia u'yekamepua riaorósio, te'ta utewari iinuekaopua ahpo mukitemiao, pukachi mukitewachio Riosichi poanataopua. ¹⁵Wa'a iintokaopua sa'runakamepua, pu'ka mukiwame tísia majaniame ti'tijoeopua, ahkasi ahjaniachi o'inia, majaka mochiniaopua. ¹⁶Eesusia, taamo weerewachitia weerewapakamepua, ki tewekachi Riosi ku'kuiwarichitia weerewa, taamochitiakamera weerewaeme ku'imerikapa tamochi weechi eenakao, yooma aaataoipua, Auranichitia Riosichi paparakameo. ¹⁷Ihji Eesusia, yomatiame weechi ti'tijoeri mochikamewichioo, te'ta tesiwe e'riame neeserosi enenariapaopua, tijoechoitia te'ta naawanariame eneriamepua; tijoe enepasaapa, ahpo weerewao Riosiwichio kurusichi mukukao, oowewarichitia kianariapa Riosio, yomatiame ti'tijoe ooweru tiame tatakorika wikiriatariao, natetépaka. ¹⁸Riosia, tijoechoitiakapaopua Eesusichio, kokosa aiwame eneparepua, tijoechoitia kokosa saayame, wa'achitia tijoechoitia tísia na'ara yoraniame aiwakamepua tiame, wa'a ikisa riaorósie aatiatawa, tísia na'arari aiwatetiame tiame. Wa'a tiame enepakapaopua, kaawe taamo ku'imerikapaopua, ihtaoi taamo na'arewa anachasiwachiopua, yooma taamo riaorósie na'arari aiwaniachio, riaorósie taamo pa'pasuniamechio.

Eesusi epeche werumachitia tetewipuame ki Moisechitia

3 Pukaepa eeme no'o poponiwa pipiniwa piipatetiameapa, kaawe keepuka no'o inamumitiapua i'ka no'o aamo chaanemia Eesusichi simiyameo, yooma eeme Riosichi paewa uukamea, Riosiwichioo ahpo ijinuwa enemichiopua. Ihji Eesusia, Riosie te'ta weratiamepua, Riosichi simiyame taamo masitemichiopua, Apoepua tiame taamowichioo, te'ta neeserosia Riosichio. ²Eesusia ahpo weerariao, tísia iyorika yasitokamepua pu'kao, Moisechitia tísia iyorika yasitoriachitia Riosichio, yooma ihta yorakeka Riosi ijinuea mochiwarichiopua, Riosio ahpo kariwarachitia te'teriamechio. ³Nape nenekuti wa'achi te'terioipua pu'kao, Moiseo Eesusiopua tiameo, Eesusikamera te'ta yoorepuamepua, ki Moisechitia, aaata te'ta Riosi kariwarakamera netekamechi, te'ta kaaweruma nayewapuawachiopua, ki kaarikamera netetiame. ⁴Ihta kaario, aaatae neteniamepua, nape itapiti ahjae karitaniameo, Riosie enepatetiamepua, yooma ihta itapiti ahjae netetiamea, Riosio yomatiame iintuame iintokamekopapua, enepatekao. ⁵Moisea, Riosi ta'perachio yorakiameche enerepua, itapiti Riosi cheesia tuusikamera,

wahka ihtoriachi epeche ma'chiame nayewapuame. ⁶Eesusia Riosi Taanakapaopua, epeche te'ta iyorika tetewipuame puuuu, te'ta Riosi ta'pera karitamerakapa. Teemea itapiti puuuu, Eesusi ahjae karita, ki wahjiame Eesusichi paparama enesaa, ahkasi taamo ahjachisio.

Riosie piipatetiamewichio resipuniame

⁷Pukaepa neeea aamo chaaniamepua, e'weka mochtipuapua Riosi Riosiwari aamo nayewesoo, Riosia eee cheeriachitia ehkoriaimio:

No'o Riosiwari chiiame inamusaa,

⁸ ka'te peewame enemitia eemea aamo iikachio, aamo resipuwa iinuemichiopua aamo iikachi.

Ka'te aamo ehkoriaimi mochiriamechitia, erapamitiapua, wahka wakiwechi nokisinioio, ki no'o e'weriachitia.

⁹ Ihji aamo ehkoriaimi noonoriwaa, ooka weerewa paamupari no'o peenia ihsiawa tetewikameaipua, ki noochi paparakamepua.

Nape wa'a te'tiai puuuu, oowera ahpo neesetojeraipua.

¹⁰ Pukaepa neeea nekaka pu'ka ehkoriaimi ti'tijoerichio, erapakania:

“Ihji ti'tijoeria wekakache mochtionarepua ahpo iikachio, ki no'o e'wenareka, kaaweruma pooechi mochtipua.”

¹¹ Waikao nekakao erapakania:

“Ka'chitia ajasitemania i'kao, no'o i'towa resipupua weechi chaaneriachio.”

¹² Eeme no'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamea, kaawe aamo inateka mochtipuapua, ki ka'karuma nokiwamechi ruhjiapua kiisi kaawe tiame tetewamechiopua Riosio, aamo Riosichi paparáo, toaka.

¹³ Ohso kaawe eemea kaawe aamo neesetoka mochtipuapua, senepi taaweche wa'api te'teretoka Riosichi paparakao, kihta peewanapaka iikachio, kihta aamo wisikuepuawichiopua, tatakorieo. ¹⁴ Teemea pewatiame mochtisaapua Riosie Weratiamechi paparakao, ahkasi taamo o'ineriachi o'iniopua, kiapuame teemea yomatiamie Riosi kianareka yasitao, Eesusio taamowichio iintoriopaopua.

¹⁵ Pukaepa ki wehchi ipaka keepupuapua Riosi Riosiwari aamo nayewesoo, pu'ka Ehkoriaimi Iyoterichi cheeriachitia Raawitaruo, eee cheeka nayewaio:

Ehpiamio eemea, no'o aamo nayewesoopua Riosiwario, ka'te peewame enemitiapua aamo iikachio,

aamo ehkoriaami mochiriamechitia
wahka wakiwechi nokisinioio,
ki noochi erakoka paparakameopua,
oowera ahpo neesetojerakameo.

¹⁶ ¿Aatana eneriarepua, wa'a chiiame inamukamea Riosi
Riosiwario? ¿Kikosa Moise Eejito puuyanaria, chaanerepua?

¹⁷ ¿Aatanakosa ahjama nekakame Riosia, ooka weerewa paaumpari
nokisinioi wakiwechio, kiisi e'weniapa pukaao? ¿Ki puuukosapu
tatakorika wahjipakame wakiwechio? ¹⁸ ¿Aatanakamerakosa ki
asitemo tuukame Riosia, ahpo i'toachi resipuwa weechio? ¿Kikosa
ki e'wekamera enerepua? ¹⁹ Wa'a teesoo, ¿ki paparaniamerapu te'ta
nateyamerapua, kii ki paparapa ki asikamepua ahpo resipumia
i'toniachio?

4 Pukaepa teemea, pu'ka Riosi cheeria taamo iikachi
nayewekao, iiweta pehji taamo ooweniame enesoopua taamo
iikachi resipuniameo, e'waka uupuapua, seenekachi eeme aaata
ki e'weka uukamea, wa'atia ki resipuwa iinueka itipimapua ahpo
iikachio. ² Ehpe taawechemio, puuua wa'api Riosi tuuyewari
taamo tuuyeniapua, puuu ehkoriaami chaaneretiaa, nape pu'kao
ki pichikeria ahpo chaanetiao, wa'a tiiachipa ki ajasirepua Riosie
resipuwachio. Puuua ki pichikekapa ahpo Riosie chaanetiaopua
Moisechi, kitachi itipire ahpo inamuriaa. ³ Nape teemea ki wa'a
noonowikamepua taamo ehkoriaamechitiao. Teemea, Riosi chiiiao,
pichiwa pichikekamepua pu'kao, pukaepa uukame teemea Riosie
resipuwa, ta'iria mochitoniametiaopua iikachio. Pukaepa ki wa'achi
te'teriamo teemea, Riosio ki mitemio tuuriopaopua ahpo kiamio
tuuriachioopua Kaanani weechio. Wa'a teesoo Riosi cheeriao
muipuachio, iintuaitepua waikao piirechi resipupuachio. Puuu
Riosi resipuwaa, Riosi yahchariapua ehkoriaami taamowichio,
i'ka weee yahchaioopua kajusa. ⁴ Nane'riame teemea Riosio
taawe resipuniachi yahchariametiaopua, pirenapi Iyoterichio eee
chiiamekopapua:

Riosia yooma ihta netesaopua, oowisani taawechi resipurepua.

⁵ Nane'riame teemea iintumerikoo, piirechi resipupuachi
mochiwachi taamowichio tiameo, pirenachi Ehkoriaami Riosi
Iyoterichio, Riosio, ahpo ki e'wiame ti'tijoeri naewakao, eee
cheeriametiaopua:

Kiisi mitemania no'o ahjama te'ta resipupuachio.

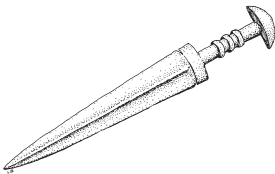
Pu'ka "piirechi resupupuachi" cheeriao, wahka ihtoriachi enemeri
tuuka, cheeriametiaopua. ⁶ Wa'a teesoo iiweta toiyoopua resipupuachio,
iintuamepua pehji muipumeo. Puuu ehkoriaami ki e'wakamea
Riosi tuuyewario, ki muimeripua. ⁷ Wa'a teesoo, Riosi resipupuachi
muipuwaa, ahpo Riosie paajutetiaa, inamusache ehpe wa'api

enaniamepua Riosichio. Ihji “ehpe wa'api” Riosie chanitiamepua ehkoriaami o'iniaio, eee cheeka:

Ehpe wa'api no'o Riosiwari inamusaa,
ka'te peewanamitia aamo iikachio,
cheeka chanitiamepua.

Wa'achi cheerame taamo ehkoriaami Raawiai ahpo Iyoterichio, ki ku'itapi neipa, Kaanani muitioio, Osuwee. ⁸Wa'a teesoo, Kaanani muitiamea Riosie i'toniaio Eejito o'iniaio, puuu resipuwaa, ki wahka ihtoriachi resipupua enerepua, te'ta resipupuachiopua wa'asio, Riosi ahjamaopua tewekachio. Puuu Osuwe i'toteka Kaanani resiputiamea, te'ta resipupuachi enesoo, ki piirechi resipuwa nayewamii Raawia, neipami taawechemiopua, wahka ihtoriachio. ⁹Wa'a teesoo te'ta Riosichi paparakamewichioo, iinuemepua pehjiio ihta resipuwa taawechi, yooma pu'kawichioo ahpo iikachi resipuwa ukamekoopua, Riosi Riosiwarie ahpo paajutetioio. ¹⁰Pu'ka mochipuachi taamo asisooopua tewekachi resipupuachio, kajumeripua wa'asio, taamo Riosiwichio tekipanakiaa. Wa'a mochipasaa teemea, pu'ka ahjama resipumiachio, resipumeri teemea wa'asi, Riosi yooma kajusaapa yooma ihta enepatekao, resipuriachitia. ¹¹Pukaepa teeme Riosichi paparama, utewame taamo kaawe neesetoka mochitoamepua, ki taamo ehkoriaami mochiriamechitia, ki e'weka Riosio, ki taamo ka'itepuawichiopua Riosi resipuwachi muipua, Riosi ahjama resipupuachio.

*Nasimacheta neneku
chupatetiame ihjia.*

¹²Rosia wa'a taamo resipupuachi ajasipuawichioo, ahpo tuuyesiwae taamo ku'ipamepua ka'karuma asipuawichiopua wa'a ahpo kahtiachio, ahjama resipupuachio. Rosia te'ta ahjate amo ku'ipaeo, ahpo Riosiwarie puuuu, pukae taamo iikachi nayewiaeo. Rosia tiameo, ahpo nayewaturae iyoteteriae taamo nayewesiamepua, ku'ipasikaopua taamo nokisiwachio. Puuu Riosi naeraa

ahjamekaitepua, tamochi yasitoka neesetoame, a'chitia keenakooi kakupachi panitoka. Puuu Riosi naeraa, te'ta nane'riamepua taamo ki kaawe nokisoo. Puuu Riosi naeraa, ahkasi tísia noriwi taamo tiichisi pakiyamepua, taamo erakoaopua tetewipaka, taamo inataopua tiame, puuuu, itapiti nasimachetaka ihsiamepua, neneku tísia yoorame chupatetiame, puuuu ahkasioi owachisioi pakime tiame, ma'chiamete tetewipaka aataoi noriwi tiiao. Puuu Riosi naeraa tamochi yasipakao, ahkasioi taamo inataoi taamo ma'chitamepua Riosichio, ihtaai taamo iintonariaopua. ¹³Kihta ki'tiame Riosiwichioo, itapiti ki tetewipua tiamea. Yooma teemea Riosi tetewachi te'teriamekaitepua, kihta ichipume tiame teemea, Riosi tetewachio, yooma kawiyame

ma'chiamepua. Pukaepa ka'chi iika wihtume tiame teemea, Riosi te'ta katewiachi taawechio kajuyachiohua wa'asi.

Eesusia Apoe te'ta neeseriosipua

¹⁴Wa'a teeremiopa waika kajuyachi taawechio, Riosia taamo neeseriosi weererehua, aaata Riosichi taamo pejana nayewesimeri, ihtaai taamo tatakoria cheriwepuawichio. Puuu te'ta neeseriosi Riosi weratiamea, apoe Eesusi puuu, te'ta Riosie Tijoetutetiame, Riosio ahpo Taana teewaria. Pukaepa utewaeme pukachichi te'teretomete teemea, utewaeme pukachiche paparatoka. ¹⁵Puuu Eesusi taamo te'ta neeseriosia, tamochi oikamekapaopua tamochitia aiwasikaopua, yooma ihta taamo kokosa ikiyachitia saaekapaopua, machikamehua taamo tesiwa erakoao. Pukaepa kaawe taamo pejanameri tiame enepakamehua, puuukamera taamowichio ahpo Noonochi tuuyesimeri tiame, taamo tesiwa chaachapaopua, taamo te'ta aiwasiaopua. Puuu Eesusi neeseriosi tiameo, weesa pa'pasutiamehua tiame riaorósieo, taamochitia tatakorijerakaopua, nape Eesusia kiisi e'werehua, wa'a chiioi tatakorijerakao. ¹⁶Wa'a teeso teemea, kihta seeweka itanemetehua, ihtaai itapiti taamo cheriwepuahua, ahseka te'ta kahtiachi, apoeo, taamo puuyeka kahtiamehua wa'asi, tísia tesiwenareka taamoo, a'chitia keenakooi a'chitia taawechioi apochi enapamehua ihtaai itanemiao.

5 Yooma weechi te'ta neeseriosia, ti'tijoerichi uutiamehua, ti'tijoeri animari Riosiwichio meritame, eerarao Riosichi oowesimichiohua, ti'tijoe tatakoria cheriwepuawichio oowewawichiohua, ooweruwichioopua tiame; naatiopua tiame, itapiti ti'tijoeri Riosiwichio ihkorewara, oowesimichiohua Riosiwichio kaawe e'rewao. ²Puuu te'ta neeseriosi weratiameai, tatakoriichi wichipua eeyowa tiamekapaopua ti'tijoerichitia, machiyame puuu aaata tesiwe e'repua. ³Puuu te'ta neeseriosiai, wa'achitia tatakoriamekapahua tiameo, animari merisa eerara, Riosi oowemerihua ahpo tatakoria cheriwepuawichio, wa'a iintosaopua ahpowichio, animari me'yaria Riosiwichio, pu'ka animari eerara Riosichi oowemerihua, ti'tijoe ooweru tiame tatakoria cheriwepuawichio.

⁴Puuu te'ta neeseriosi enepariao, ki apoe ahpo e'rachi, te'ta neeseriosi enepakameko erametehua. Riosikamera ihsikamekopua pu'ka weerakao, ehkoriaami Aaroni weerariachitiaopua, pukeri simiyachiohua. ⁵Apoe Riosie Weratiameai, ki apoe wa'api te'ta neeseriosi enepakamehua. Pu'ka weerakao, Apoe Riosi iintokamekopua, eee cheekao:

Nee aamo tijoe tijoetutekamehua,
pukaepa no'o Taana muuu.

⁶Sewinachi Ehkoriaami Iyoterichio chaanipua tiame:

Muuupua weechi mochikame te'ta neeserosia,
 ki wahjiamesi teeremeriohua,
 i'ka wee kajuyachisio,
 Merekiserechitia teereria.

⁷I'wa weechi kahtiai Riosie Weratiamea, weesa tísia tésiwa cheeka nayewakamehua ahuo Noonochio, ki ahuo neesetopuawichiohua pehjuo ahuo meripua, ahuo Noonochiohua te'te ahuo newipateme tiamechiohua. Pu'kao apoe Nooraraa, wa'a teerekamehua keepukapao, te'ta iyoriamekopia ahuo Noonoo.

⁸Apoe Eesusia, Riosi Tijoekai, ahuo Noonoo e'wawatare yasitorehua, tijoee aiwachitia saaeka. ⁹Yooma ahsepari iintokapapua tatakoriaa natetekaopua, ti'tijowichiohua ooweruopua tiame, taamo ki wahjiame ahjaniame newipatiame eneparehua, yooma aataawichiohua, apochi paparakameopua. ¹⁰Pu'ka wa'apichi tiameo, apoe Noonoraa, te'ta neeserosichitia yasipatekamehua pu'kao, Merekisere neeserosi teereriachitia, ki wahjiamesi i'ka weechio.

Ahuo Riosichi paparao, eeyowa tiame ahuo toimia

¹¹Ehpeche nayewamiinia i'kao, nape eemea pehjuo, ki te'ta pu'sereka inamunariamehua no'lo masitia, tísia tehki tiamekopua i'kao, kaawe pahtepuameo. ¹²Aamo tehpesi masiteniameopua wa'asio, masitari eneme teeriai eemeapa, nape eemea ohsotia eenechi masiteniame nakiyamehua, kukuchi masiteniamechitia, yooma ahkasi ki eerina tiamekoiopua. Kohjaka te'terame eemea iiwetao, ka'chi iika ko'kome tiame, pa'pamira koayao. ¹³Eeme kohja koaya koayameapua pehjuo, kihta inatamehua ihtanakamera kaawerumakoo, ki kaawerumarakooiopua. ¹⁴Weeweruma koaya koayamekamera inatamehua, puuukamera nane'riamehua aachintiamera kaawerumakoo, aachintiamera ki kaawerumakooio.

6 Nape eemea weweripakameapa wa'asi Riosichio, toitia kaawe pukeri simiyachi aamo masiteretiaopua, ohso kaawe ki aamo masiteniakamera pehji, pepenipapupua. Ki wa'api chaachapamete teemea eenechio, taamo kaawe masiteriaopua wa'asio, ihji eee tiame masitetiamechitiaopua: ki kaaweruma nokiwa toinarewa, Riosichi mochitoamekapa; itapiti yoorewa kihtawichio teerepuame, Riosichi kaawe teerepuameo; naatioipua itapiti iintoka Riosichi paparaniameoi; ²paatoniamechi simiyame nayewaniameoipua; aatachi seekarepaka weraniameoipua, aata itapiti yoramichiohua; eenechi ahjaniamechi simiyameoipua; Riosi kajuyachi katewepuameoipua. Yooma ihjia masitetiamehua wa'asio, ki masitenia nakiyamehua wa'asio. ³Riosi wa'a erasoo, wa'a noonoima

teemea, pu'ka pahcha masiteriao toaka, piirechi itapitichi simitema teemea masitekao.

⁴Aaata puuu pahteka inamukaipua, Riosi ahpo taana enemichio paaewao, Riosi Riosiwari ahpo iikachi ta'irekaipua, ⁵Riosi kaaweruma tuuyewari tísia penipakapa pu'serekamekaipua, aachin ihsika ohjoemeripua weemera ahjarichi te'teretopuao, ⁶wehchi ipaka tetewikamea yooma ahpo Riosie masitetiao, kihta ki'tiamepua wa'asio, epeche ahpo masitepuao, ahpo kaaweruma enepamiaechi simiyameo. Puuua Riosi Taanarao, eenechi ahpowichio mukijerakameka noonoikame puuua, eenechi ahpo tatakoriwa

*Itapiti wehchajuri
tahjichurika tiame. (6:8)*

cheriwejerachitia. Puuu wa'a tiame iintokamea, tísia na'arari iintokamepua Riosi Taanarachio, ki uunariamekapapua, Riosi ahpowichio kaawe iintorio. ⁷Puuu wa'a te'terekamea, waasaka te'teriamepua, kaawe yukisoo kaawe taakemeriai, kiisi taakekamechitia kaawerumachio, Riosieopua apochio, ahpo kaawerumari teerepuawichioopua. ⁸Puuu Riosi masiteria wehchi ipaka tetewikamea, waasa apoche tahjichuri taakekameka tiamepua. Puuu wa'a teerekamea, tehpunasa kosipuaepua, kihtawichio kaawekamekapuao.

Taamo Riosi iintomo tuuriaa, pewatiame inataka mochtotewa

⁹Nape neea wa'a tiame nayewaio, ki wa'a aamo noonowirio tuuka chiiamenia. Ohsotia neea aamoo Riosio, iyorika mochikameko e'ramenia, wa'a te'tiapao eemea, newipatepuamepua Riosieo. ¹⁰Riosia ki se'wi e'ramepua kaawerumachio, Apoeo ki natakepamepua ahpo ku'iretiao, aamo wahjachi ku'iriaopua kaawe erakokao, aamo wahjachio, aamochitia apochi paparameo, yooma pu'kawichio aamo nokisiaoiopua pehjo. ¹¹Teemea pu'kao, wa'api teetojeramepua yooma pipiripi eemea, aamo wahjachi poponiwachio, pipiniwachioopua tiame. Nape utewaeme aamo teetopuapua pukachio, ahkasi aamo weritoachisi, yooma aaataoi aamo tetewimichioopua, aamo utewaeme te'teretoame Riosiwichioo, te'ta ahjachi erakokao. Wa'a te'teretosaa eemea, aamo Riosiwichio nokinareria tetewima eemea, ahsieme noonowitiamekopua aamo inatariao. ¹²Wa'a te'teretoame enesaa eemea, ki nanasiname enemeri eemea, wahjachi Riosichi paparamechitia

te'teretoamekapa, Riosie aamo kiapo tuutia puuyetoka,
Riosiwichio tekipanaiopua pehjo.

¹³Riosia, Aurani pukeri iintokemo Aurani nayewiaio, apochi wa'api pichiwataka nayewakamepua, ki'tiopa aaata ahpo epeche weruma tiariemeopua. ¹⁴Riosia eee cheeriapua Aurani iintomo tuuyaio: "Te'ta aamo pichiwa chiiame neeea, ihji aamo kaawe iintokemo tuuyao, tisiwá kaawe iintomerinia amochio; neeea, aamo tetejimarisiwao, ki ookapi aamo muuwetekemania." ¹⁵Waikao Aurania, moena teereka, oowe e'reka puuyerepua ahkasi ahpo iintokiachisiopua Riosio, pukeri pahcha simiyameopua ahpo taana taanatariachisi, o'iniachisi ahpo tetejimarisiwa muuwemerioopua. Wa'a iintoka o'inere Riosia, Aurani iintokemo tuuriaopua, ahpo muuwetewao. ¹⁶Ti'tijoeria ihta itapiti pichiwatanariaa, aaata ahpo epeche pa'pamira ajawaka pichiwatame puuuu, wa'a teekao ki aaatae ahpo a'chi chaanepuwichioopua, ki pichiwako tuukao. ¹⁷Waikao Riosia ahpo iintomo tuuriao, ahjachi erakomichioopua ti'tijoerio, ki nu'uti apochi pichiwatariamepua, apochi wa'api. ¹⁸I'ka Riosi iintomo tuuriaopua, ooka itapiti kiisi sewina ikiwamechi ahpo pichiwatakamepua. Puuu ooka naatipua: puuu piiripia, te'ta ahpo iintomo tuuriapua, piireka, ahpo wa'apie pichiwatatiamepua, piiripioi i'ka ookao, ka'chitia wihtukipua, apoeo te'ta Riosikapa. Pukaepa ahjachi paparaka mochitoame teemea, oowe e'reka taamo iintomerichioopua, kaawe erakoka puuyetoka. ¹⁹I'ka Riosi taamo iintokemo tuuria puuyetoka mochitoamea, puuupua taamo Riosichi paparawa pewatiame te'teretiaio, pewatiame naawaamechitia kiisi wichipame teereka. Ihji taamo pewatiame naawaerewaa, tewekachi te'ta Riosi iyoriwachi naawaerewaeme teemea, wisasori te'ta iyoriwachi to'peraekachi yooreminaopua, pu'ka Riosi tioparachi ki pusie tetewiniamechio. ²⁰Wa'a te'ta tewekachi Riosi iyoriwachio, Eesusia, wa'a yasimia akipakamepua. Wa'ao puuuu taamo te'ta neeseriosichitia pakikamepua, wa'a o'iniaopua weeechi mochikame ti'tijoeriwichioo, te'ta neeseriosiwaraa, Merekisere neeseriosichitia tiamepua, ki ku'itapisi neeseriosika yasitokamekapa.

Eesusia, Merekiserechitia neeseriosi

7 ¿Aatanajuare ihji Merekiserea? Ihji Merekiserea, Saaremi muuwari yawichira eneriaipua, te'ta Riosi neeseriosi enekame tiameo, Aurani taawechemio. Ihjia Saaremi yawichituaio, Aurani nasiwarichi o'inia eenoiopua, machenaka natepakame puuuu, kaawerumari yahchemia Auranichio. ²Aurania wa'a ikitiaapua Merekisere neeseriosieo, piie si'sientochio, yooma ahpo yowiriaopua nasiwarichioopua, o'osa ma'mariki uuyesa ki'yarepua Merekisereo. Merekisere teewaraa, Kaawerumari Yawichi, chaniwamepua.

Saaremi tewaniachi yawichituwaa, Ta'iria Mochiniame Yawichituwa, chaniwame puuuu. ³Ihji noonoraa kihta nane'reniamepua, yeeyeraai, aaata pu'ka ehkoriamei mochiriameai. Ihjia naawariachioi ki nane'reniamepua, ahkai mukuriachioipua. Wa'a tiichipa puuuu, Riosi Tijoetukameka tiamepua, ki wahjiam neeserosichitia tetewiniam.

⁴Ne'nemitiao i'kao, achipu tiame yooreniaeme eneriaipua, Merekiserea. Aurania i'isaeri paamiratuamekaipua, Merekisere ki'yarepua o'osa ma'mariki u'yesa pipiripi si'sientochiopua, yooma nasiwariachi newitosa u'yeriaopua. ⁵Neipami Moise taawechemio, puuu Reewi ne'neserosia reesetiame eneriaipua, yooma ti'tjoeri koparoamichioopua Moise nuurario, o'osa ma'mariki u'yeka pipiripi si'sientochiopua yooma a'chi ahpo iinuekao. Wa'a yoorarepua pu'kao ahpo Aurani tetejimarisiwachi ti'tjoekoioipua, Reewitaai tiame tetejimarikai, Auranichi o'inia. ⁶Nape ihji Merekiserea, seenukaioipua Reewi tetejimario, Aurani koparoarepua, pu'ka o'osa ma'mariki u'yekaopua, pipiripi si'sientochiopua ahpo nasiwarichi o'inia u'pariaopua. Merekiserea tiame Auranio, Riosie muuwetetiameko tuutiamekoipua Aurani o'inia tetejimarisiwao, Riosi kaaweruwari yahcherepua pu'kao. ⁷Yooma aatae nane'reniamepua, kaawerumari yahcheniameo aaata weruma teereniamee yahcheniamekopua ki weruma teerewaemeopua. ⁸Moise ajawaria ne'neserosia, pu'ka o'osa ma'mariki si'sientochio u'yeka koparoakamea, wahjipasikame puuuu. Nape ihji Merekiserea, ki mukukamekoopua, iiweta ahjame kahtiamekatia tiamekotipu Ehkoriamei Iyoteria. ⁹Neeea kaawe chanimeteoipua, ahkasi Reewi ti'tijoe neeserosiai, ki aapoe wa'api ki'yakamekaipua pu'ka o'osa ma'marikiwa ahpo oowewao, Merekisere koparoario, Aurani iintoria noonoikameka tiame puuuai, Auranikamera wa'a iintokamekooipua pu'kao. ¹⁰Wa'a erakoame teemea, Reewi ne'neserosio Aurani weerewachi te'tereriopua pehji ki na'nawakame pehji, iiweta Merekisereo, Aurani natepoioipua pooechio.

Weemera te'ta neeserosi nakiretiame

¹¹I'isaeri ti'tjoeria ahpo Moise nuurewarichi nokisimichio, Reewi ne'neserosie uukamepua, waika o'inia oowewari nokisimichio yoorakao, ti'tijoe ooweru tiame tatakoria cheriweniamewichioopua. Puuu Reewi ne'neserosia Aaroni tjoechi o'inia tetejimarisiwame puuuu. Reewi ne'neserosi nokariao, te'ta piipatiame enekame enesooopua tatakorio, zaatia tiichipa seenu neeserosi nakiretupua, ki Aaroni neeserosi tiichitia tiameo, aatakamera weeraka Merekiserechitia tiameo? ¹²Weemera neeserosi weraniame nakiretupua ki mukuyame, puuuu, weemera Riosichi te'terewa

mochitoniamе kateweri yachamerikopua pu'kao. ¹³ Ihji weemera neeserosi taamo weereketiamea, Eesusi Apoe puuua, weechi Tijoe Tijoetukame Riosi; ihjiai seenu tetejimarisiwachi eenariamepua, ki Reewi tetejimarisiwachi eenakame; pu'ka seenu tetejimarichi eenariameo, aataai ki neeserosi machenariamekaipua wa'ao.

¹⁴ Ihji weemera Eesusi neeserosia, ma'chiamе tetewame teemea, ki Reewi tetejimarisiwachi o'inia eenakamekopua, ihji weemera neeserosio Uura tetejimarisiwachikamera eenamekopua pu'kao, pu'ka Uura tetejimarisiwachi Moisea, ka'chitia taawechi neeserosi, machenakameko tuuyamepua, aataai pukachio.

Eesusia Merekiserechitia tetewiniame

¹⁵ Wa'a tiiachipao ihji Eesusi neeserosia, epeche ma'chiamе taamo naneretiamepua ki Reewi ti'tijoechi o'inia eenamekopua, seenukopua pu'kao, Merekiserekameraka tiamekopua pu'kao.

¹⁶ Ihji Eesusi neeserosiwaa, ki aata ti'tijoekamera neeserosi weratiame puuua, aata tetejimarichi uukaopua, ohsotia ihji Eesusi neeserosi teereniamе Apoe tewekachi Noonorae weratiame puuua, Apoe te'ta Riosie. Weechi ne'neserosia, naapi weemera ajawasiniame nakiyame eneriai puuua, aata neeserosi mukisoo. Nape ihji weemera Eesusi neeserosia, ki'tiamеpua piirechi neeserosi weraniameo, ka'chitia taawechi mukimerikopua pu'kao, pu'kao mukiwario, newitokamekopua wa'asi. Pukaepa Eesusi neeserosiwaa ki wahjiamеsi teeremeripua ahkasi ki wahjiamеsi i'ka weechi kajuyachisio, Merekisere ki wahjiamеsi neeserosi tetewitiamechitia i'ka weechio. ¹⁷ Ehkoriaami Iyoterichio, Riosia Eesusi inataka cheerepua eee cheekao:

Aamo neeserosiwaa,

wa'api teetomeripua ki wahjiamеsi,

Merekiserechitia, ahkasi i'ka weechi kajuyachisi.

¹⁸ I'ka weemera Eesusi neeserosi yasipakopao, Moise ne'neserosi ajawasika o'ineriaa, ikicha ipatiame puuupa wa'asi, ka'chi iika ahsieme cho'wakamekopapua tatakoritiamеo. ¹⁹ Puuu Moise animari me'yaka te'teretoria tatakoritiamewichioo, kihta natetiame enerepua, te'ta piipateniamewichioo, naatikamera natetekamepua, weemera te'ta neeserosi Riosie weratiame, Apoe Eesusi. Pukae teemea iinuemepua tamochio, Riosichi e'enaka taamo itamiaopua cheriwepuao, ihtaai taamo tatakori iintoriao, pu'ka taamo tatakoriria kokosapuameopua Riosieo, ahsieme natetetiame itipiriopua Eesusieo, apoe taamo tatakoriria nateteka mukuriopa.

²⁰ Ihji Eesusi weemera neeserosia, Riosie apoe wa'api apochi pichiwataka weratiamepua. ²¹ Wahjachi ehkoriaami neeserosia, oowera ti'tijoechi uuka ajawatiamеpua, kihta ki aatachi pichiwataka.

Nape ihji Eesusi neeserosiwachi simiyame, Riosia, te'ta apochi pichiwataka weerakamepua pu'kao, eee cheeka:

Muuua, ki wahjiamesi no'o neeserosiwa enemeripua,
ahkasi i'ka weeechi kajuyachisi,
Merekisere tetewiretiachitia.

²² Wa'a tiichipao Eesusia, epeche ma'chiamé pichiwatamepua, Riosi weemera kateweria, weeechi mochikame ti'tijoeri ahjamaopua, aachin teeka te'ta cho'wetiamé itipimerikopua taamoo, taamo tatakoririao. ²³ Ehkoriaami ne'neserosia, ki ookapi ne'neserosi eneriaipua, wahjipasiopa ajawasitiamekapaopua. ²⁴ Nape i'ka Eesusio ki mukuyamekopao, ihji neeserosiwaa ka'chitia taawechi piirechi neeserosi, werasiwa nakimeripua, ahkasi i'ka weee kajuyachisiopua. ²⁵ Wa'a tiichipao, ihji Eesusia yooma aata ahpo Noonochi e'enakameopua, ahpo tatakoriria cheriwepuawichio itakao, newipateka yasitomeripua pu'kao, ahkasi i'ka wehjoari kajuyachisi. Wa'a inisimeripua pu'kawichioo, senepi taawechi ahpo Noonochi utewaeme itasikao, wa'apitia yasitomerikapapua neeserosichitiao, ka'chitia taawechi ki mukuyamekapa.

²⁶ Wa'a tiamekasa te'ta neeserosi nakiyamekaisa teemea, i'ka Eesusika tiame: kihta a'chi tiame ki kaawerumao, kihta iintokame ki kaawerumao, i'ka weeechi tatakoriniachio poanatokao, tewekachisi apechunatiame, ahkasi kai waapisi te'pa. ²⁷ Ihji taamo te'ta neeserosi Eesusia, ki ehkoriaami te'ta ne'neserosi nokaka mochitoriachitia ihsiamepua, senepi taawechi animari ko'yaka Riosi oowewari nokariachitiao, ahpo tatakoriria cheriweka piipatepuawichioopua, ti'tijoeri ooweruriwichioopua tiameo. Ihji Eesusi taamo te'ta neeserosia ahpo Noonochio, seenepi wa'api ahpo oowepakamepua ahpo weerewa meritiamé, yomatiamé i'ka wehjoarichi mochikameo, ahsieme natetetiame itipimichioopua tatakoririao, ahsieme cho'wetiamé. ²⁸ Moise taawechiami o'inia ahkasi ehpesiamio, yooma te'ta ne'neserosi ajawatiamea, tatakoririame enerepua, aataai ti'tijoechitia. Riosia pu'ka ehkoriaami o'inia te'ta ne'neserosi nokisiriaopua kajumichioopua, yooma pu'ka ehkoriaami pukeri o'inia ne'neserosio, yooma aataoichitia tatakoriamekopua pu'kao, wa'asi teewetekamepua wa'a te'teretotiameo, ahpo Taanakamera te'ta neeserosi weerakamepua, ahpo wa'apichie pichiwatakao. Ihji Riosi Taanaraa, kiisi iintokamepua ihtaoi tatakoriniameo, puuupua ehpeo, taamo te'ta neeserosia ahkasi ki wahjiamésio, ahkasi wahka ihtoriachisi i'ka wehjoari kajuyachisio.

Eesusi Te'ta Pichiwa Neeserosi

8 Te'ta nateyame nooe aamo nayeweriaa, ihjipua: Te'ta Pichiwa Neeserosi iinueme teemea, te'pa kahtiamé Riosi ahjamina,

epeche te'ta yooreniamera te'ta iyoriwachi tewekachio. Ihji te'ta neeserosia, Eesusi Apoe taamo Paamira puuuu. ²Puuu wa'a yasaka tewekachio, te'ta iyoriwachi neesetonapua, apoe Riosi weeraria iyoriwachi, puuu wa'a te'ta iyoriwao, ki aaata ti'tijoeri neteriachipua. ³Yooma te'ta neeserosi ajawatiamea, ti'tijoewichio Riosi oowemeripua itapitio, itapiti Riosi ihkorewa, naati tiame, itapiti animari kokoniam tiame. Pukaepa ihji weemera neeserosiai, nakiyamepua tiameo, itapiti Riosi ahpo oowemiao. ⁴Ihji Eesusi taamo weemera tewekachi neeserosia, i'wa weeechi yasisaapua pehji, ki te'ta neeserosi enemiihua wa'ao, ahpo tewekachi neeserosiwao ki weeechi ne'neserosi nokiwa ihsiamekapapua. I'wa weeechio iinuemepua pehji aaata neeserosi, Moisee ajawatiamechitia nuurari nokayame. ⁵I'wa weeechi neeserosi nokariaa, Eesusi tewekachi ihsiwia ekawira puuuu. Wa'a tiame nane'riame teemea, Moise Riosi te'ta iyoriwachi netemioio, eee chaaneriopua Moiseo: "Te'ta te'pa kaawichi no'o aamo cheeriachitia netepuapua."

Weemera kateweri ti'tijoeri ahjama

⁶Ehpeo ihji Eesusi weemera neeserosia, te'ta weruma iyoriwachi ihsiamepua tewekachio, te'ta kaawerumara neeserosiwa teetoka. Ihji Eesusia wa'a tewekachiopua tiameo, apoepechi yasipakamepua Riosi weemera kateweri weeechi ti'tijoeriwichio inisiwaopua. Puuu weemera kateweri yooraa, tísia epeche kaaweruma tiamepua taamowichioo, epeche kaaweruma Riosi taamowichio iintomo tuuriokopa. Puuu Riosi taamowichio iintomo tuuriaa, ihji eee cheeriapua: "Aaataai no'o Taana Eesusichi paparakamea, noe cheriwetiame itipitiameripua tatakoriraa, te'ta ahsieme cho'wetiamepua wa'asi."

*Riosi Taanara Eesusichi
papakamea, cheriwetiame
itipimeripua. (8:6)*

⁷Pahcha simiyame Riosi katewerio, ahsepari tiame enesooopua ki sewinapuameo, ki nakimii puuuu, weemera kateweri yachaniameo. ⁸Nape Riosia pu'ka ti'tijoerio, pu'ka katewerio kiisi ahsepame tiopa iyorikao, pukaepa weemera kateweri yahcharepua. Riosia ehkoriaamio, eee cheeriaipua Eremia iyoterichio:

Enamiitepua no'oo piie taawechio,
weemera kateweri no'o yachamiachio,puua,

- yooma i'isaeri ti'tijoerichiopua,
 Uura mochikame ti'tijoerichiopua tiame.
- ⁹ Nape ihji weemera kateweri no'o yachamiaa ti'tijoerichio,
 ki aamo ehkoriaami mochiriame no'o kateweri
 yahcheriachitia, teeremeripua,
 pu'kao Eejito no'o puuyanarioiopua panitokao.
 Pu'ka kateweri nuurario,
 ki yooreka mochitopua ti'tijoerio,
 ki no'o tatanachitia uukania pu'kao.
- ¹⁰ Nape neipami pu'ka weemera kateweri no'o yahchariachio,
 yooma noochi e'enaka paparakameopua no'o tatana
 iintapasaopua,
 eee iintomiaa, cheere Riosia:
 yomachiami i'isaeri noochi paparakamechio, yomatiame noochi
 paparaka te'ta i'isaeri enepakamechiopua tiameo,
 no'o nuurari iyoripuameo,
 pu'ka inatarichi teerepamania,
 i'ka ti'tijoeri iikarachiopua tiameo,
 wa'a iyotepa tiame iintapamania no'o nuurarioopua tiame.
 Pu'kao neea, Riosiwaraa enemapua, aapoeo no'o mochiwaria
 enemapua.
- ¹¹ Puuu wa'a no'o mochiwarichi mochikamea,
 aaataai kihta aaata masitemapua noochi simiyameo,
 ahpo poonioi, aaata ahpo ahjama oiyameoi,
 yoomahka pu'kao,
 te'ta no'o machika mochikamekopaopua wa'asi,
 nu'nuntiraai ahkasi weewerumaai.
- ¹² Wa'a teeremeri puuu,
 no'oo pu'ka weeechi mochikoiopua pehjiio,
 yooma no'o cheriwariopua na'ara nokariao,
 kiisi inatepawawichioopua wa'asio,
 pu'ka tatakoriario.
- ¹³ Riosi weemera kateweri nayewasaopua, pahcha kateweri
 yachatiameopua oochetupario tuukapua wa'asi, pu'kao kihta itipimio
 tuukapua wa'asio.

Weeechi Riosi iyoriwachi; tewekachi Riosi iyoriwachi tiame

9 Ehpeo pu'ka ooka Riosi kateweri aamo nayewemane. Pukeri Riosi ti'tijoeri ahjama ahpo kateweri yahchariaio, aachin teeremeri eneriaipua Riosichi iyoripua; puuu pukeri simiyamechi Riosichi iyoripuaa, i'wa weeechiche mochikamewichio iyoripuwichio enerepua. Puuu Riosi iyoriniamea, Riosi kariterachi yooremina eneriaipua. ² Ihji Riosi karitera wakiwechiami i'toka siimpatiaamea

senepi resipumia werasitiamea, eee teereriaipua yooreminao: pahcha yooreminao teesa iyoriwachi eneriaipua, wisasori to'pera chuhkuachiopua; wa'ao, piiripi kanterero weririaipua; wa'ao werirepua tiame piiripi tepatetiame, paani to'wame neeserosiche koaya. ³Epeche yooreminaopua, piirechi wisasorie to'perachio, te'ta iyoriwachi enerepua wa'ao; ⁴wa'ao, tepawetiachio, moorera cho'i sewajuyame yahchame werirepua, puuuu ahjae kokosa mooriniame enerepua, yooma puuu tepawea mooreraapua tiame, yomatiame puuuu, o'ro tahpeteka netetiame enerepua. Wa'achi yooreminaopua tiameo, kaaja poirepua piiripi. Puuuu Riosi kateweri yahchame enerepua, ehkoriaami ti'tijoeri ahjama katewetiame. Puuu kaaja kateweri yahchamea, yomatiame o'ro apoche tahpeteka chuhchetiame enerepua tiame. Pu'ka kaajachi yooreminaopua, wa'a werirepua piiripi sikorijari apoche o'roe netetiame, pukachi yooreminao Riosi maanara to'wame enerepua. Pukachi kaajachi yooreminaopua tiameo, Aaroni teesorara poirepua tiame, puuuu seenepi simikameo uuyakame. Wa'achi kaajachio manirepua tiameo, ooka tehte rarapename, pukachi iyotetiame manirepua Riosi nuurari chiiapua, Riosi ti'tijoeri ahjama katewetiameo. ⁵Pu'ka kaajachi neneku kuachio aampao, ooka itapiti aanaeme ajarepua, o'roe chuhcheka netetiame. Puuuu, Riosi ku'iwarika te'tiame enerepua, Keruwine tewaniame. Ihji na'pa ahpo aanaraeo, mo'poraka teeka ajarepua wa'a Riosi te'ta iyoriwachi yooreminariwachio, Riosi kaaja to'perachi aampao, wa'ao, te'ta piipateniachi eneriamepua Riosieo, ti'tijoe ooweru tiame tatakoriameo. Nape ehpeonia, ki yooma cheemania, Riosi kariterachi simiyameopua pehjo.

⁶Yooma weratiachiopua Riosi kariterao, wa'a pahcha iyoriniachi yooreminao, ne'neserosiche muiwachi enerepua wa'ao, ahpo ne'neserosi ihsiwa yoramia. ⁷Nape te'ta tisia iyoriwachio ookachi simiyame epeche yooreminao, piiripi wa'api te'ta neeserosi pakiyachi enerepua wa'ao, te'ta neeserosiche. Puuu piiripi te'ta neeserosia, piie paaumparichio, seenepi wa'api pakiyachi eneriamepua wa'ao, nape animari eerara oowatokaopua, ahpo tatakoriria Riosie cheriwepuawichioopua, ti'tijoe tatakoriria cheriwepuawichioopua tiame, ooweru tiamé, ihtaoi tatakori ikitiameopua, ahkasi ki nane'reka tatakori tiameoipua. ⁸Waikao yooma wa'a nokitiame ne'nekaopua, Riosi Riosiwaria, i'ka taamo inatatenapua, iiweta pahcha weririamera nokiwachi weerioio, aataai ki ahsieme natetekame eneriaipua tatakorio, ahpo oowewari i'yetoaieopua Riosichio. Aataoi ki tetewitetiame eneriaipua aachin teeka muipuameopua, te'ta Riosi iyoriwachio, ihtanaeoipua, te'ta ahjae natetepuameopua tatakorio, epeche te'ta nateyamera Riosi oowewari, nakiwame eneriopa. ⁹Yooma puuu

ehkoriaami Riosiwichio oowewaka nokitiamea, itapiti Riosiwichio oowetiamea, animarioiopua Riosiwichio meritiameapua tiame, kihta tatakori piipatiame enerepua, ahkasi taamo tatakori inatariaopua. Yooma puuu nokitiamea, oowera ekawirara enerepua, Riosi te'ta iintomiaopua neipao. ¹⁰Puuu muuwaeme itapiti nokaka mochitiamea, kooamechi simiyameopua, itapiti iijiniameopua tiameo, itapiti ahpo papakoniameopua tiameoi, ahpo weerewachiche aampa papakoniame enerepua, ahkasi Riosi sewina tiame teerepachisi, ahpo weemera kateweri te'teretowa ki'yachisiopua.

¹¹Nape ehpeo apoe Eesusi Riosie Weratiamea, taamo te'ta neeserosi weratiamekapapua Riosie, Riosi weemera katewerichi, ihsika yasitoamepua, ahpo Noono Riosichiopua taamowichioo. Pukaepa Riosia ahpo Tijoetuteria te'ta neeserosi werasaopua tewekachio, ahpo weemera katewerichi yorasimichio weerakamepua. Puuu Eesusi te'ta neeserosi weratiamea, tewekachio ahpo Noono te'ta iyoriwachi pakikamepua, ahpo mukuria oowewarichitia i'toka, ahpo te'ta nateyamera eerachitia, ahpo Noonochio oowepamia, pukaeo, yooma taamo tatakoririaopua, ahsieme te'ta natetetiame itipimichiopua wa'asi. ¹²Ihji Eesusi apoe neeserosia, ki itapiti animari eerara i'toka pakikamepua wa'ao, naatichitiaopua, weesero eerara, chiwajowira eeraraopua, ihjia ahpo kurusichi meritiamekamera i'toka pakirepua wa'ao, pukae taamo taripakamepua ki wahjiamesi mochipua. ¹³Puuu ehkoriaami mochiriamea, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo, chiwajowira eerarae wakajowira eerarae nokariaipua pu'kawichioo, aaata ahpo tatakoriria cheriwejara itasoo, pu'ka eera ahjachi chi'poneka, wakasi taanara ye'ira kosisaopua tiameo, pu'ka napisoraero wa'achi yooraka ahjachi ipaserepua pukachio. Pu'ka wa'a nokitiame tatakoriria cheriwekao, inasokache nokitiame enesoopua tatakoritame natetewao, ¹⁴Eesusia epeche tísia ki nu'uti nateyame iintokamepua, pu'kao ahsieme taamo cho'wekamekopapua taamo tatakoririao. Ihji Eesusi Riosie Weratiame te'ta neeserosi enepatetiamea, Riosi Riosiwarichitia ahkasi ki wahjiamesi ahjamekapapua, te'pa tewekachi te'ta Riosi iyoriwachi eenakaopua, ahpo wa'api oowewarichitia ooweparepua ahpo Noonochio, puuu oowewaria, taamo tatakoriria nehpuari enemichiopua, ahkasi yooma taawechisi. Ihji Eesusia, ahpo taamowichio mukuriae, ahsieme taamo iikachi piipatiamepua, taamo te'ta ahjame Riosi, yorakeka mochitomichiopua.

¹⁵Wa'a iintoka Riosie Weratiamea, ahpo mukiwaeo taamo pejana teerepakamepua Riosi kokosario, ki taamo kokosapuawichiopua. Wa'a iintokaopua Riosichio, taamo pejanawa enepakamepua weemera Riosi katewerichio. Ihji Eesusi mukuriae weemera Riosi katewerichio, ahkasioi pu'ka ti'tijoeri oochetiame kateweritere

nokitiameoipua, ahpo tatakori cheriwepua itatiameopua Riosichio, ahkasi pu'kawichiooi ahsieme natatekamepua tatakoririao. Wa'a iintore Riosie Weratiamea, yooma uukame Riosie paaetiao, kiapuaichioipua tiameo, pu'ka kiapuame nuutewa ki wahjiamesi ahpo iinuepuao. ¹⁶Nape i'wa weechio, aataai mukisa ahpo iinueka aata tooemo tuukamea, ahkasi pu'ka aata tooemeri, pichiwa mukisopa naachutaniamepua. ¹⁷Ke'chu mukuyoio pu'ka tooewari iinuemeo, kiisi naachutaniamepua pehjiio, kihta natemerikopua puuua, pu'ka tooemio tuuka katewetiameo. ¹⁸Pukaepa ehkoriaami kateweriopua tiameo, meritiamie eerara nakiriamepua, pu'ka ehkoriaami kateweri chiia nokisipuawichioipua. ¹⁹Pukaepa Moise Sinai kaawichi tekisaiopua, Riosi yahcharia nuurari yooma ti'tijoeri tuuyaiopua, chiiwa me'yarepua weesero tiame, pu'ka eerara uunariapa. Waikaopua, pu'ka erao neeroi na'pesaopua, poasiki saampatesa ahjae chi'ponerepua Riosi nuurario, tehte rarapenamechi iyotetimeo. Wa'a iintosaapua, iisopo kuhsisawa uusa eerachi saampatesaapua tiameo, ahjae chi'ponerepua ti'tijoechiopua chaaneka: ²⁰“Ihji eeraa, Riosi aamo ahjama kateweria pichiwatamepua, aamoo pu'ka kateweri chiia, yooraka mochtomichioipua.”

²¹Wa'achitia eera chi'ponerepua tiameo, yomatiame itapiti wa'a pahcha yooreminari Riosi iyoriwachio, yomatiame pu'ka itapiti ne'neserosi ahjae yoorao. ²²Ehkoriaami Moise nokitiamea, ahkasi kiiya yooma itapiti Riosi ahjae yooreniamea, eerae piipatetiameopua, aataaioipua tiameo, ki cheriwetiamepua ahpo tatakoririao, ki animari eerarae chi'ponekao, Riosio ki cheriwiamekopa tatakoritiao, ki aata eerarae chi'ponekamechitia iintosoopua aatachio.

Riosie Weratiamea, ahpo mukuriae cho'wakamepua tatakoririao

²³Pukaepa Riosia weechi mochikameo, ahpo iyorikarichioipua, animari eerarae yooma piipatenurarepua, tewekachi Riosi te'ta iyoriwachio ekawirakopapua pu'kao. Nape yooma tewekachi iintuame Riosi iyoriwachi piipatemichioo, epeche kaaweruma tiame oowewari eerae nakiriamepua, ki pu'ka weechi eerae iyoriwachitia, nape te'ta Eesusi eerarae, te'ta tisiwa kaawerumarae. ²⁴Pukaepa Apoe Eesusi Riosie Weratiame tewekachi moenasaapua, te'ta iyoriwachi pakisaapua, ahpo wa'api mukuria eerara oowerewachitia ahpo Noono ne'netekamepua, wa'a yasakaopua, pukae ahpo mukuria eerae Noono ne'neteriae taamo nehpuapaka yasitomichioipua wa'ao. ²⁵Nape ihji Eesusia ahpo mukuria eeraeo, seenepi wa'api wa'a iintomia eenakame puuua, taamo tatakoriria cheriweka ahsieme cho'wepuwachioopua, ki weechi te'ta neeserosi seenepi wa'api pakiriachitia te'ta Riosi iyoriwachio, senepi paaumparichioipua, nape animari eerarakameraepua, ki ahpo eerarae. ²⁶Riosie Weratiamea weechi

mochikamechitia ihsiame enesaapua, senepi paaumpari tatakoritiamē cheriwepuame asisooapua senepi mukimeri eneriaipua ahpo mukiwa eerara oowepuawichioapua, yomatiamē Riosi mochiwari tatakoriria cheriwepuawichioopua, ahkasi i'ka wehjoari naayasichisi o'inia. Nape Eesusia i'ka oochetiamē kateweri kajumiachioapua, seenepi wa'api mukimia eenakamepua, yomatiamē i'ka wehjoarichi ti'tijoeri tatakoriria, cheriwaka ahsieme cho'wepuawichioopua. ²⁷Ti'tijoeria, seenepi wa'api mukiwamechitia, neipao ahpo katewepuamechitia Riosie, ²⁸wa'achitia Riosie Weratiameai seenepi wa'api taamowichio mukukame puuua. Neipao ihji Eesusia wahka ihtoriachio, oosa simiyachi enamerikapapua, nape ki taamo tatakoriria natetemia, ohso kaawe puuua, taamo apechunamiakamera enameripua wa'asio, taamo tewekachi mochimichioapua wa'asio, ahpo ahjamaopua wa'asi. Wa'a teeremeripua, yooma aaata wa'a tiame puuyetoka mochikamechio.

10 Yooma puuu pahcha oochetiamē katewerichi nokitiamea, tewekachi weemera teeremia ekawira nokaka te'tererepua. Pukaepa senepi taawechi animari me'yeka mochtotiamea, ahpo tatakoriria cheriwepuawichioo. Yooma puuu wa'a tiame nokitiamea, tewekachi teeremia taamo tetewitetiame puuua, achini teeremia wa'a tewekachi te'ta Riosi iyoriwachio. Puuu animari meritiame ka'chitia taawechi ahsieme cho'wakamepua tatakoritiamēo. ²Puuu senepi paaumpari animari meritiame nokitiameo, te'ta pichiwa ahsieme cho'wiamē enerioopua tatakoritiamē Riosie kokosapuameo, ¿wa'ana nokimiipua simitekao? Ka'i, ki wa'a nokimiipua. Pu'ka ahpo tatakoriria cheriwetiameo, te'ta cho'wetiame enesooapua, natakepasimiipua ahpo tatakoririao, kihta apochi petereka pehji ahpo cheriwetia tatakoririao. ³Puuu te'ta neeserosi te'ta Riosi iyoriwachi seenepi wa'api pakiniameopua senepi paaumparichi, animari eerara owatokaopua ti'tijoeri tatakoriria cheriwepuawichio, naatiopua tiame inatepatepuawichioopua, yooma paaumpari ahpo tatakoriria. ⁴Puuu tooro eeraa, chiiwa eeraraaiopua tiame, kihta ahsieme cho'weme teerekamepua tatakoritiamēo, pu'ka tatakori te'ta cho'weniamēo, tijoe eerarakamera nakiriamekopua.

⁵Pukaepa Eesusi Riosie Weratiame i'wa weeechi naawakamea, chaanerepua ahpo Noono tewekachi kahtiamēo:

No'noo, muuua ki nakikamepua animari aamowichio eepi me'yeniamēo,

ihta itapitioi aamo ooweniamēoipua,
tatakoritiamē nateteniamewichioo.

Pu'kawichioo, no'okamera tijoetutekamemua,
no'o weerewa aamo oowewari enemichioapua.

⁶Yooma itapiti aamo me'yeniamēo,

ihtaoi aaatae aamo ooweniameoi,
kihta ihsiamе tetewame muuuа tatakori cho'weniameo.

⁷Waikao neea no'o Noonoo, chaanekania: “Nee No'noo, i'wa weeriamenia wa'asio, nee iintomiapa yooma aamo ehkoriaми o'inia iintomo e'raria,

te'ta Ehkoriaми Pi'rinatiame Iyoterichi chiiáchitia.”

⁸Pahchao Eesusia chaanekamepua ahpo Noonoo: “Ki nakiyamemua ihta oowewario animari me'yeniameoi, tatakoritiamе cho'wepuamewichioo”, pukeri o'inia Riosia, wa'a tiame nuurakameai. ⁹Neipao Eesusia cheekamepua ahpo Noonoo: “I'wa eenakamenia aamo e'raria iintomia.”

Ihji ooka chanitiame Eesusieo, oochetiame te'teretoka animari me'yaka oowetiameo, wa'asi teeweteniamepua Riosieo, piirechi tiame oowewarichitia yachapamia, ahpo wa'api Taanara weerewarakamera oowewarichitia. ¹⁰Riosia ahsieme taamo tatakoriria nateteka cho'warepua, ahpo Taanaopua, ahpo weerewa ooweriopua, nape seenepi wa'api oowewaka taamo pejanao. Wa'a tiame inatakame Riosia, pukeri naayachi o'iniao.

¹¹Yooma uurio ne'neserosia, senepi taawechi ahpo neeserosiwa yooramepua, weesa wa'api nokaka, animari ko'yewa eerarae Riosiwichio oowepuawichio, tatakoritiamе cheriwepuawichio, wa'a nokiwameo kihtawichio kaawekoipua, tatakoritiamе te'ta cho'wewao. ¹²Nape ihji Eesusia ahpo weerewakamera, seenepi wa'api ooweparepua Riosiwichio, tatakoritiamеo ahsieme cho'wemichio. Wa'a iintosaapa puuuа, ahpo Noonomina ahjamina yasiparepua, te'ta iyoriwa yasirachiopua, ahpo Noonoo yawichituwa apoepечи yawichitumia. ¹³Wa'ao yasaka puuyemeri Eesusia, ahkasi ahpo Noonoo, ahpo taaratere toapachisi ahpo seepurawao. ¹⁴Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, piiripi wa'api oowewarie, ahpo wa'api weerewa eerarae, te'ta ahsepari cho'wepua taamo tatakoririao, yooma aaata ahpo Noonowichio piipatesikame. ¹⁵Eremiaа, Riosi Riosiwarioe, Riosi pichiwatarepua, i'ka weemera katewerichi simiyameopua, eee cheeka iyotekaopua:

¹⁶Waika taawechiamio,
neipa i'ka no'o weemera kateweri utiame weeechi
mochikamechio,
eee tiame iintomania pukachio, cheekame Riosia:

No'o nuurario ti'tjoerichio,
iikachi yahchemania pu'kao,
i'ka inatarichi moochiopua,
pukachi iyotemanía tiameo,
no'o nuurario.

¹⁷Wa'a iintosaapua,

ki oosa inatepamania aamo tatakoriao,
kihtaai aamoo, ki kaawe nokariaoi.

¹⁸Wa'a iintosoopua Riosia, te'ta ahsepari cho'wetioopua tatakoriao, ki nakimapua waikao wa'asio, itapiti ahpo tatakoria cheriwewawichio Riosi ooweniameo, ihtaai itapiti animari me'yeniameo.

Riosio, naepaniame nahkipua

¹⁹Pukaepa ehpeo poponiwa pipiniwa tiame, i'wa weechi mochikaapua teemea pehjo, kihta seeweka ahsemetepua Riosio, te'ta iyoriwachi kahtiachiopua, ihtaai itanemiaopua taamoe nayewekao. ²⁰Puuu Eesusi Riosie Weratiamepua, ahpo wa'api weerewa mukiwa eerarae, ahpo Noonochi ne'neteka taamo reesiseparetiopua, ahpo Noono te'ta iyoriwachi ahseka itanepuawichioopua, taamo tatakoria cheriwepuawichio; wa'a taamo iintoso, weemera ahjari taamo kiapuawichioopua. ²¹Ehpeo teemea Riosie Weratiameo, tewekachi kahtiamekopao te'ta Riosi iyoriwachio, wa'a kahtiamete taamowichio ihsikaopua. ²²Pukaepa teemea yooma taamo weerewachi ki kaawe te'teria papakotiamekapaopua, kihta tamochi na'ara tiame tamochi pehtiamekopao, kihta seeweka ahjachi erakoka e'enamete teemea Riosichio, ihtaai itanemiaopua epeche kaawe yorakepuawichioopua Riosio, wa'achitia tamochitia wahjachi Riosichi poponiwaai pipiniwaai tiame. ²³Pukaepa teemea pukachi taamo paparao, pewatiame mochtomete teemea, Riosio ki wa'atia itipiamekopua ahpo cheeriao. ²⁴Teemea kaawe ahpo ku'ika mochimetepua, ka'karuma nokaka taamo piirechio, ka'karuma naewekaopua pu'kao, kaawe ahpo nakikaopua tiame. ²⁵Teemea ka'te toaka mochtotaria naaju, pu'ka taamo napawika mochtitao, aaata pu'ka napawiniame toaka mochtitachitiao. Teemea ohso kaawe taamo oowe erapatesika, epeche weeka napawisimetepua, epeche epecheche waapi teetoamekopua, i'ka wehjoari kajumiachiopua wa'asi, Apoe taamo Paamira Eesusi enamiachiopua eenechi.

²⁶Aaata Riosi kaaweruma chiia pahtekaio, ki kaaweruma ihsiwa simitesaapua, kiteremeripua wa'asi ahpo newipamiao, ki'tiopa wa'asi sewina tiameo newipapuameo, ki'tiopa wa'asi piirechi aaataoi, ahpo pejana mukimeriopua, ahpo tatakoria nateteka cho'wepuawichio. ²⁷Aaata ki nakikamea Riosie Weratiame iintoriaoopua ahpowichio, ki nu'uti kokosari saaemeripua yooma Riosi seepurawara ahjama, Riosio tahpitika yooraka kokosoiopua na'feo. ²⁸Aaata pu'ka Moise nuurario ki iyorikamea, meriwame eneriaipua, ookaoi paikaoi tetewachioopua pichiwatameo. ²⁹Wa'a yoratiame enesoo, ¿ki epeche kokosa iintotare Riosia, tekesetiaapua ahpo Taana iintoriao, ti'tijowichio nateteriaopua tatakoriao? Riosia ki e'wakameo ahpo

Riosiwarie paaewao, wa'a yoramapua kokosakao. ³⁰Nane'rena teemea eee cheeriao Riosio:

Nee iintoma puuu,
 aaata tatakoriawichioo,
 kokosakao.

Nane'riamechi teemea cheeriao tiame:
 Nee Apoe Paamiraa nooe ihsimapua,
 no'o mochiwari katewekao.

³¹¡Riosi ahjame kokosarichi wichiniamea, tísia majapori tiamepua, tísia iinya tiamekopua pu'kao!

³²Inatepamitia eemea, aamo pukeri o'inerioiopua Riosi kaaweruma tuuyewarichi pichikekao, tísia kokosa tiame aamo aiwariokopua, itapiti a'chikoi tiamechi motasiamekapapua. ³³Aaata eemea seenekachiopua, yooma tetewachi na'areka wepitiamepua, seenekachiopua tiameo, aaatawichio aamo ta'omoi wepitiamé. Wa'a ikisaopua, yooma itapiti kokosa ikitiameopua tiame, Riosie Weratiamechi paparakamekapa. ³⁴Eemea, tesiwa e'reka tetewikamepua karichi pe'pereso mochikameopua. Eemea tiameo, yooma aamo iinueka u'yetaiapua, ka'chi chaachapakamepua pu'kao, ohsotia eemea kaawe e'raka anachakamepua, nane'riapa eemea aamoo, te'pa tewekachio, epeche nateyame iinuemerikapa. Puuu itapiti Riosio aamo kiamiaa, ki aaata aamo u'yeme tiamepua. ³⁵Pukaepa eemea Riosi aamo paparao, ka'te ipaka tetewimitiapua, pukachi aamo ahjachi paparao, Riosieo, ki teesa tiame aamo kiamerikopua. ³⁶Eemea Riosie aamo kiapuamewichioo, tísia anachaniame nahkipua, te'ta Riosi nakiyachitia teetowa. ³⁷Riosia Ehkoriame Iyoterichio, cheeriaipua:

Puuu aaata enameria,
 tísia ku'we enamítepua,
 kiisi mehka teetoachipa.

³⁸Aaata no'o kaawerumachitia uuriao,
 te'ta ahjarikamera kiamania pu'kao,
 pu'kao, aaata te'ta enamerichi paparamekopapua.
 Nape pu'ka aaata enamerichi paparai toisoo pu'kao,
 kiisi kaawe eramania pukachio.

³⁹Nape teemea ki wa'achi te'tiamepua, Riosichi paparakai toiniameo, Riosi kokosarikamera aiwapuawichioo. Ohsotia teemea, ahkasi taamo newipamiachisi Riosichi te'teretomeripua, taamo iikachio kaawe neesetoka.

¡Ihtanawichio kaawekamepu paparaniamea?

11 Ehpeo, te'ta paparaniamechi simiyame aamo nayewemane.
 Te'ta paparaniamea ihjipua: Pichiwa ikimache puuu

eraniamepua, itapiti ki ikiyameopua pehji, ikikameche tetewiniame puuua. ²Taamo ehkoriame mochiriame noonoria, te'ta paparakamepua Riosichio, pukaepa kaawe tetewitiamepua, te'pa tewekachi kahtiameeopua taamo Noonoo.

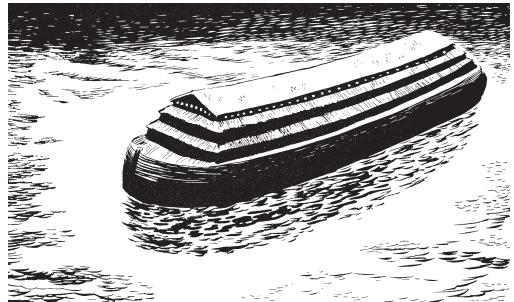
³Taamo pichiwa ahjachi oowe e'rarieopua, Riosi iintorio erakoame teemea, i'ka wehjoari yahchakaopua. Taamo Noonoo oowera chaachache, ihtaai ki tetewiniameoipua, tetewiniame iintapakamepua, yooma ihta ahjachi iintuame enepatekaopua, yooma ihta taamo pusie teteiwame.

⁴Naayachi pukeri pahcha tijoe Aarani tewaniame neterioiopua, Aarani taanara Aaweritaru tewaniamea, ahpo Riosichi te'ta ahjachi paparakao, epeche kaaweruma oowewari ooweriamepua Riosiwichioo, ki Kaainikamerachitia ahpo pooni. Pukaepa Riosia, Aawerikamera kaawe e'reka tetewarepua, kihta a'chi tiamekopua ahpo iikachio. Aaweria mukurepua mukuyao, nape Aaweri Riosichi paparariaa, tamochi naewaka teeretoamepua pehji, ahkasi ehpesiamio, aachin teeka Riosichi paparapuameo.

⁵Ehkoriame Eenoko tewaniameai Riosichi te'ta paparamekapapua tiame, puuua Riosieo, ahjakame apechunatiamepua tewekachio. I'yaretupua i'yao, nape ki tewiretupua ahkaai, apoe Riosie i'toretioipua pu'kao. Ihji Eenoko tewaniamea, ke'chu apechunaniaipua Riosie tewekachio, kaawe e'raeka tetewiniame eneriaipua Riosieo.

⁶Aaataai ki kaawe e'reniame Riosieo, ki te'ta paparamepua Riosichio. Aaata Riosi ahjama teerenariamea, Riosio, pichiwa kahtiameko erametepua pahchao; wa'a erasa Riosichi enamiapa, kaawe e'raka ahpo nehjiapo erametepua; wa'a teereka enakamea Riosichio, kaawe ahpo teeremeripua Riosichio, Riosieopua tiame wa'achitia.

⁷Ehkoriame Nooeai, tísia oowe e'rakamekapapua Riosichio, yooma yoorare puuua, Riosie ahpo nuureretiao, itapiti ki nu'uti ikimeriko tuuyetiapa, te'ta weruma si'ripuame, te'ta wawasora yu'kie. Wa'a tiachipa Nooea, Riosi chiia te'ta pichikekapaopua, ki nu'uti pawekakera neterepua, yooma ahpo ta'pechi ohjoemeo, newipamichioipua. Nape Nooea, wahjachi ki pichikekameopua Riosi chaaneria ki nu'uti ikipo tuuyeriai, toarepua wa'asi pu'ka ti'tijoerio, Riosie kokosapuawichioipua wa'asi.

Nooea Riosi ahpo chaania tísia paparakapao, tisiwa weruma pawekakera neterepua. (11:7)

*Aurania ki nane'riai wahka ahpo
i'toniachio, oowera Riosi e'wetoka
poorosimirepua. (11:8)*

Wa'a tiiachipa Riosia,
kaaweruma apochi tiame
tetewarepua Nooeo.

⁸Wa'achitia ehkoriaami
Auraniai, Riosichi
te'ta oowe e'rekapa,
machenakamepua ahpo
ohjoekachio, Riosikamera
e'wekaopua, te'ta itapiti
kaaweruma kiapo
tuutiaopua Riosieo. Waikao
Aurania, ki nane'riaipua
ahpo i'toniachio, oowera
e'weka simirepua, kihta

yuuwesika ahpo toayao. ⁹Riosichi ahjachi e'rapa ahpo i'toniachi
asisaapua, seenuchitia ohjoerepua wa'a weechio. Oowera teesa
kaarichi netesa yaajatorepua ohjoekao. Wa'achitia ohjoere neipamio,
Aurani ti'tijoetukameai, Ihsa tewaniameai, Aakowo tewaniameaipua,
puua tiameo Aurani Riosie kiapo tuutiame kiapuamepua tiame.

¹⁰Aurania, ki weechi simiyame tetewitoka yasitoai teetorepua, te'ta
Riosi ahjama mochipuamera tetewitoka yasitokamepua, tewekachi
Riosi ahjame mochipuame.

¹¹Aurania Riosi te'ta ahjachi e'reriai, Saaraai kiaretupua
tiame Riosieo, peteteremichio, kiisi tanayamekoipua Saara
tewaniameopua, u'matoka werakamekoipua pu'kao, Aurani tisia
oochetiame. Wa'a te'teriamakai puua tisia oowe e'rekapa Riosi
iintomio, taanaere Aurani uupiraa. ¹²Wa'a tiiachipao Aurania, ki
tatanaamerika tiamekaipua, ki ookapi tatanaremiai teererepua, kiisi
ahsepame tiame ihtetakao, so'porichitia, ahkasi pa'we seeterachitia
kehki.

¹³Yooma puua, Riosi iintomia te'ta ahjachi erakoka, wahjipakame
puua, ke'chu ahpo uuyoiopua pehjo, i'ka Riosi ahpowichio iintomo
tuuriao. Ihjia i'ka weechi mochikaiopua pehjo, pooesimiachitia
mochiriamepua i'wao, nane'riapa puua, ki i'wa weechikopua te'ta
Riosi ahjama ahpo mochitemiachio, te'pakamerakopua pu'kao, te'ta
tewekachi. Yooma ehkoriaami mochiriame Riosichi paparakamea,
mehka tetewamekaipua pu'ka wa'a teeremerio, pukachi Riosi
wa'a teeremerichiche, mochitoriamepua. Puua ki i'ka weechi
ahpo ohjoepuameo, kaawe e'raka tetewarepua. ¹⁴Wa'a erakoamea,
ma'chiamie ahpo tetewamepua, iiweta i'wa weechi nokisiniame,
ahpo te'ta Riosi ahjama mochipamiachi, siimpaniamekopua. ¹⁵Puuu
ehkoriaami ti'tijoeri mochitokamea, ki tewekachi mochipuame
inatakame enesoopua, ahpo noonori puuyariachi nane'rekame

enesaapua, wa'a nonoramikoipua eenechio. ¹⁶Nape puuu poorosimiwaa, ehpe taawechiamisi teetoniamepua pehjo, pu'ka tewekachi mochipuamechi inatatoka, te'ta Riosi kahtiachiopua, te'ta kaaweruma mochirachi. Pukaepa Riosia, ki suuwe e'ramepua pu'ka ti'tiJoerio, pu'ka Riosiwara tewaniai. Pukaepa Riosia katewiamepua pu'kawichioo, te'ta ahpo ahjama mochimiachiopua.

¹⁷Aurania Riosie ahpo aatiatiaopua, ahpo taanakamera itanetiaioipua merisa ahpowichio oowepuawichioo, yoramoche e'rariaipua. Waikao Aurania weeka inataka ahpo katewepua, ahpo taana Ihsa meripua, Riosio eee ahpo chaanerioioipua: ¹⁸“Aurani, neea aamo taana Ihsa tewaniamechio, tísia muuwepatemanía aamo tetejimarisiwachio.” ¹⁹Wa'a cheeriopa Riosio, Aurania ahpo taana me'yakoio, eenechi oijenatemio e'rarepua, Riosichio Aurania, ki nu'uti paparamekapapua. Nape Riosie ta'omatiaipua ahpo taana Ihsa meripuameo, Aurania eenechi ahjatetiame kiatiameka iikamepua ahpo taanao.

²⁰Puuu wa'api ehkoriaami Ihsa iintokamepua, te'ta ki nu'uti Riosichi paparaka, Riosi kaawerumari ahpo tatana yahchekamepua, Aakowoo, Esauopua tiame. Ihsaa, pu'ka Riosi kaawerumari yahchiaopua ahpo tatanachio, tísia Riosichi oowe e'reka chekamepua, Riosio, te'ta iintomerichkopua pu'kao. ²¹Aakowoai Eejito ohjoekai mukimiaioipua, wa'achitia Riosichi te'ta oowe e'raka iintokamepua, ahpo ojochiwa Oose tatanarachi Riosi kaawerumari yahchiaopua. Wa'a iintosapua Riosi ahjama nayewarepua iyorikao, ahpo teesorae iiweta werisisaapua. ²²Ooseai tísia Riosichi paparapa i'isaeri Eejito weechi puuyanamo tuurioi, ahpo weerewa mukuria o'wara i'tonurerepua.

²³Moise yawarawai, Riosichi ki nu'uti paparakapa, paika meeche inasorepua Moiseo kohjakoio, yooma kukuchi tehtemari ko'inurerioipua te'ta Araoni yawichio, Eejito te'ta yawichikoioipua. Puuu yawarawa Araonio ki seewerepua, Riosichi te'ta paparakamekapua, ahpo taana tísia peeniatiameo, Riosi ihsimerikopua te'ta neesetokao.

²⁴Puuu wa'api Moiseai weripasaapa, Riosichi paparamekapapua ahpo wa'inarepua, Araoni maarara ahpo yeeyetewaopua. ²⁵Puuu Moisea ohso kaawe ahpo tetejimarichikamera

*Moise kohja yeeyeraa akichio,
waritoperaamechi tekisa
neerochi toanipua. (11:23)*

yasimo o'rarepua aiwakao, Riosichikamera paparaka mochitoamechi. Araoni ta'perachio, na'ara nokiwa tatakori pu'seriopua wa'ao, kiisi yasinarepua wa'ao ehpeche ku'itapioi. ²⁶Moisea ohso kaawe ahpo i'isaeri tetejimeri ahjama aiwamio e'rarepua, iiweta pehji puuyeka mochitonioiopua aaata Riosie enameri tuutiame Meesiao, ki Eejito weechi te'ta ahpo paarasateniamekamera uumo erapakamepua, Araoni Eejito te'ta yawichi, maarara taanarachitiaopua. Moisea ahpo inatarichio, Riosikamerachi te'ta ahpo kaawe teeremia inatakamepua. ²⁷Ihji Moisea tiame, Riosichi ki nu'uti paparamekapa, kihta seeweka Araoni nekarewa, machenakameepua Eejitoo, wa'a o'inia Riosimina teetorepua, Riosio, ki ahpo pusie tetewamekaipua.

²⁸Moisea tiameo, Riosichi ki nu'uti paparamekapa, Eejito mochikai pehji, animari eerara chuhchenurerepua yooma kaari yeetarachioepua Riosichi paparamepua. Wa'a tiame nuurekamepua yooma Riosichi te'teriamepua, ki wa'a pakika ko'inekemichioepua Riosi ku'iwarior, tehtemari pahcha naawakameopua. Waikao puuu Riosi ku'kuiwaria, yeetarachi chuhchetiame tetewakaopua eerarao, semejenatorepua ki ko'yesika wa'ao. Wa'a o'inia o'inetiame Semejenato pahkotawaa. ²⁹Waikamioepua tiameo, Eejito puuyasaioepua i'isaeria, Riosichi oowe e'reka paparakapa, wakiyachi uumatore i'isaeria pa'we sehtanachi paonakaopua. Waikao wa'a u'matopoi i'isaerio, Eejito soontaroa na'narika paatioopua, yooma si'rika wahjiparepua, pa'wee mo'porepatiapaopua.

³⁰Neipamioepua tiameo, Kaanani weechi muipuaiopua wa'asio, Eriko mochiwarichi noriyameai sa'mi ko'rea, ti'tijoeri Riosichi paparariae, ru'mikamepua wehchi yasipakao, te'ta oowisanisa norikame nokisika ku'ritioepua, te'ta Riosi cheeriachitiaopua. ³¹Raaja tewaniame oowitiame pukerio suwepori tekipanameai, Riosichi te'ta paparakamekapa, ku'ikamepua ahpo mochiwarichi ihpuemia e'enakameo, i'isaeri ti'tijoerio. Riosichi paparameka ki meritiamepua yooma ahpo mochiwachi ko'itioepua, yooma puuu ki Riosichi paparanarekameopua.

³²¿Kehkisa epeche chanimerikoinia Riosichi ahjachi paparaniamepua?

Eera chuhchewa kaari yeetarachi, meripuaame newipamichio. (11:28)

*Riosia Raanieri apochi
tfsia paparakopao,
oorio ki wahjoterepua
chu'wara Raanieri
ko'komichioo. (11:33)*

kaawe ahpo meripuakamera e'rakamepua, nane'riapa puuua epeche kaawe enemiopa ahpowichioo, Riosio apochi paparakame oijenatioio, eenechi ahpo ahjatepuamekopapua. ³⁶Wahjachia ahpo Riosichi ahjachi papamea, na'araretupua weporetupua tiame, wahjachia tiame ahkasi kaarenaoi o'yeretupua presokarichi yahchaka. ³⁷Epeche wahjachia tiameo, pasipuka ko'iretupua tiame; wahjachia, seeruchoe naasipa tehpunaka ko'iretupua; wahjachia ki toinariamea ahpo Riosiwachi te'ta paparao, merimachetae ko'iretupua; wahjachi tiameopua ki wisasori chuhchaka ohjoerepua, oowera po'wa wi'chira

Nape ki iinuenia tehpesio, Kereoni tewaniame no'o nayewamiaopua, Waarakioi, Saansonioi, aaata Ejete tewaniameopua, Raawioi, Saamuerioi, yooma Riosi na'nayewaturaioipua. ³³Yooma puuua, Riosichi te'ta ahjachi paparapa ku'itiameopua Riosieo, yooma i'kaeo: Riosie ahpo kiapo tuutiame weee uutiamе, weruma nasiwarichi newitoniamе; oorai ki oojasipamepua ko'komiao; ³⁴weeresi tajenakamekooi kajuteme tiamepua cho'wetekao; nasiwari machetae ko'ipoai newipatiame; ki u'wamekai, newitotiamе ahpo seepurawao; nasiwarichioipua, ki nu'uti utewarieme te'teretiamе; ahpo seepurawa soontaroo, newitoka ujumaputiame. ³⁵Ooweruai te'ta Riosichi paparamekapao, ahpo tetejima wahjipakameoio, eenechi ahjatetiamе.

Nape wahjachia, ti'tijoea oowerua tiame, ki e'wakamea, ahpo Riosichi te'ta papara toinurenaiopua, ohso

*Teiwa tewaniamea, pasaka meriwa,
Eesusichi paparápa. (11:37)*

ahpo wakiraekachitia chuhchaka ohjorepua, chiiwa wi'chiraoi. Puuua oowera ohjorepua tiameo, ihpapatiamechitia tísia aiwaka, na'ara yooraka tetewiniapa. ³⁸Yooma puuu wa'a tiame yoratiamea, tísia ka'karumakapaopua, epeche kaaweruma te'tereniachi mochimeteopua, ki i'ka wehjoarichi na'araniachi. Yooma puuua, ooruchi weechiami ohjokamepua, kaawichiami ohjoeka, teesochiamiopua tiame, ahkasioi weee yeewachiamioi. ³⁹Yooma pu'ka Riosichi te'ta paparaka mo'mochitokameo, ahkasi ehkoriaamisi o'inia, Riosia pu'kao tísia kaawe e'raka tetewamepua, pu'kao ki uukamekoipua pehjo, Riosie ahpo kiapo tuutiao. ⁴⁰Ki uuyamepua Riosie kiapuameopua pehjo, Riosio pukeri Aurani ahjama nayewakaio, taamo wahka ihtoriachi teeremeri inatariopua Riosio, taamo kiatioi kiapuawichioopua tiameo, taamo ahjama.

Eesusichi ne'nepatariapua naaju

12 Teemea taamo nokikameo, ki ookapi taamo tetewame iinuemeopua, taamo tetewaka mochitoame aachin teeka taamo ohjoemekopua Riosichi paparakao, ehkoriaamisi o'inia mochitoriamie, i'wa weechi taamo norikame mochikame tiame. Pukaepa se'wi toimete teemea yooma pu'ka taamo eerina tiameopua, yooma taamoo, te'ta taamo ki kaawerumachi wichipateme tiameopua. Mochitomete teemea, pewatiame teetoka tamochioopua taamo kaaweruma teetowao. ²Teemea Eesusio, kurusichi mukuka taamo tatakoriria nateteria taamo inatarichi tetewitoka mochitometepua. Eesusia ki suuwe e'rakamepua tísia suuwe erapori teeka kurusichi mukuyaipua taamo tatakoriria natetekao, tísia kaawe eramiapa neipao, ahpo tísia kaaweruma iintorio e'rapaopua. Ehpeopua tewekachio, Riosi ahjama kahtiamepua, Riosi ahjamina seekarachitia ihsika, ahpo Noono yawichituwachio.

³Nahsina erasaapua amochio, toinarekaopua Riosichi inisiao, Eesusi iintoria inatapuapua ohso kaawe, te'ta aiwariaopua aamowichioo, tísia na'ara yoraretia ti'tijoerieopua, yooma wa'a yoratiameopua tísia aiwaka anachariachi. ⁴Eemea ki anachamepua pehji ahkasi mukiwachisio, aamo ki tatakorichi ruhjipua. ⁵¿Natakepakamekosa eemea, Riosie aamo tuuyeretiao pukeri simiyachio? Riosia eee chiamepua Ehkoriaami Iyoterichio:

No'lo kuitawa,
 ka'te ipaka tetewimitiamua,
 Riosi aamo tuuyao;
 ka'te nehkamua,
 Riosi aamo te'yoipua ki kaawe iintorio.
 Ka'te ki oowe erapaoimua Riosichi aamo teetoao.

⁶ Apoe Paamiraa,
 ikicha teetosoopua ahpo nakiyao,
 kakupa teerewachi iintapasiamepua;
 Riosia, yooma ahpo tatanachitia uuriaopua,
 te'yamepua pu'kao.

⁷Riosi aamo te'yaa, aamo ahpo taanachitia tetewapa te'yamepua.
 ¿Aaatana kaaweruma noonoa, ki terika tuuyamepua ahpo taana ki
 kaawe iintoso? ⁸Taamo Noono tewekachi kahtiamea, wa'a tiame
 puuua. Ki teriwame enesaa eemea pukaeo, ki Riosi tatanaraka
 te'teriamepua, oowera seesenu tatanaraka te'teriamepua, ki Riosichi
 paparame. ⁹Taamo weechi noonoa taamo nu'utikoio, taamo ki
 kaawe nooniso te'yoio, yooreka e'wekame teemea. Taamo Noono
 tewekachi kahtiameo, ¿ki nu'uti yooriniameopua, ki epeche
 yooreka tetewitariarepua, ki kaawe taamo iintoso terisoo? Wa'a
 teereniamepua pukachio, apoe tewekachi taamo Noonoo, ki wahjiam
 taamo neesetoamekopua, ki wahjiamera ahjari taamo uumichio.
¹⁰Taamo noonowa weechio, ahpo peeniachitia teetorepua taamo
 tuuyesikao, ka'karuma taamo enemichioopua; nape taamo Noono
 tewekachi kahtiamea, taamo te'ta peeneka tuuyepasiamepua,
 te'ta taamo piipatiamepua ahkasi yooreminasiopua iikachio, te'ta
 yomatiam e taamo enepamichioopua, taamoo kiisi kihtaaoi a'chi
 tiaame enepamichioopua, ahpóchitia. ¹¹Teemea ki kaawe noonowisa
 teritaa, pukerio ki pu'sereka inamuame teemea, ko'koamekopua
 terika tuuyewao; nape pahtesaapa teemea taamo terika tuuyetiao,
 kaawerumakopaopua pu'kao, kaawe e'raka kaaweruma enepamepua,
 wa'a ikisao tísia ta'iria ohjoeniamepua.

Riosi chiia ki e'wewa maapori teerewa

¹²Pukaepa utewa teetopua eemea, aamo te'ta kaawerumachi
 teetopuapua, ¹³ki se'wi ihtesikaopua rojowi oiyamechitia.

¹⁴Kaawe ahpo uuka mochtipuapua, te'ta kaaweruma teereka
 mochtitoka. Ki te'ta ka'karuma te'terepakamea, aaataai ki ahpo
 tetewimeripua, ahpo Riosi kahtiachi kahtiameopua. ¹⁵Kaawe aamo
 neesetopuapua Riosie aamo cheriweretiao, kihta a'chitiame ihsika ki
 kaawe teeremeri tiaao, Riosi te'ta kaaweruma amochi iintoriaopua;
 ka'te itapiti chihpuameka teeremua aamo aaatachioi, Riosichi
 mochtioameo. ¹⁶Kaawe aamo inateka mochtipuapua, Riosichi
 aamo iyorika mochtioapua, ki aamo wekatemichioopua Riosichi
 aamo iyorika yasitao, ki aaata kuunachitia aamo teeremichioopua ki
 iyorikamechitia ahpo uupiewao, puuua tísia suwepori nokiwamepua.
 Ka'te Esauchitia iintomitia muuua, ahpo pa'chirachitia teereria
 iinuekao, itapiti kooame ahpo ko'konariawichioo, nehjakamechitia.
 Aamo Eesusichi papara toisaamua, Esauka iintokameka teeremamua,

pukae papararie iinuemerikapamua ki wahjiamesi ahjario.

¹⁷Nane'riame eemea, Esau tísia naaracherioipua ahpo noonoo, Aakowochi yahcheria ahpo kaawerumari apochi no'rapumichioo, ka'chi iika no'rapume teereriopua Esauchio.

¹⁸Nape ki aamo wa'a noonoikameko e'raka chaaninia, ki aamo Riosichi kaawe te'terewa wehchi ipaniamechitia. Eemea ki aamo ehkoriaami noonori ahjama mochiriameopua, pu'ka Riosi Sinai kaawichi tekiriaoiopua na'i tajenarichio, wa'ao tísia tukapachi eneriaipua, oorosí weeriachi tukawari, tísia yukiterechiopua. ¹⁹Ki inamukame eemea wa'ao tiame, ki nu'uti Riosi turupuchatiameopua. Ki inamukame eemea tiame, ki ku'ita ki anachame tiame Riosi nayewachaniameoipua, ahkasi ti'tjoerio Riosio, ki ahpo nayewajerarioopua wa'asi. ²⁰Puuu wa'a mochikamea ki inamunarerepua Riosio, kiisi anachame tiipa Riosi chiia iyori puameo, eee chiipa Riosio: "Aata i'ka kaawi kajenariamechi ihtepakamea, tetee pasaka meripuamepua, merijicheraeoi checheka; ihta animari wa'a moenameoipua, wa'achi yorapuamepua." ²¹Ki teesa tahpitika tiame maapori teerepua wa'ao, ahkasi Moiseai cheerepua: "Ki teesa majaya e'rani neeeai, neeeai chachapi ihsinapua majakao", cheerepua.

²²Nape Riosia pu'ka ehkoriaami nokiwa teewekamekapapua wa'asio, piirechi kaawichi e'enameri eemea tewekachi weeriame, puuu Siioni tewaniamechi. Puuu tewekachi Siioni kaawia, Riosi tewekachi te'ta muuwari mochirachi puuuu, puuu wa'a Riosi mochiwaria, Weemera Eerusareni tewaniachipua, nape te'pa tewekachi ki i'wa weechi. Wa'a tewekachi Siioni mochiwarichio, kii ookapi Riosi ku'iwari mochikachipua, mi'miri miiri. ²³Wa'a Siioni Riosi mochirachio, wa'a mochiwipu Riosi ahpo iyotaperichi iyoputiamea tiamea, Riosie ahpo tatana enepatetiamea, Riosie kiapo tuutia kiatiameaapa wa'asi. Wa'achi kahtiame tiame Eesusia, te'ta Apoe Peereiraa, te'ta yooma ti'tjoewichio katewiameraa. Wa'achi mochiwipua tiameo, yooma ti'tjoe ooweruai tiame iikara, Riosie te'ta cheriwetiamea tatakoriiriao. ²⁴Wa'achi kahti Eesusiai, weemera katewerichi taamo nehpuameai, ahpo eerae iintokameapua taamo piipatekao, te'ta kaawerumara ahpo eera nehjakamea, ki Aaweri eerarachitia, ahpo Riosichi wenejiame ahpo pa'chi, Kaaini tewaniame.

²⁵Wa'a tiachipa i'ka weemera Riosichi teerewa taamo yachatiamechio, aamo seeweka mochitopuapua, ipaka tetewiniameopua Riosi aamo tuuyeka chiiao, apoe Riosi Riosiwari chiia aamo nayewekapua. Ka'te aamo ehkoriaami nokariamechitia te'teremitia, ki Moise e'wepame Riosi ahpo nayewiao. Yooma puuuu, Riosi ki yooreka ipaka tetewikameopua, yooma ko'iretupua Riosieo.

Riosio wa'a te'terekameo, ki teesa kokosaka ko'yakame enesoopua pu'kao, ¿ki epeche kokosatrepua apoe Riosi Riosiwari taamo iikachi nayewioi ki e'wetioopua? ²⁶Riosia wa'a Sinai kaawichi o'inia ti'tijoeri nayewerioio, ahkasi weeeai noonorepua, nape ehpeopua Riosia chaanipua: “Enechi wahka ihtoriachi no'o noonotesoopua weeeo, ki weeeche noonotemania, ahkasi tewekachi iintuameoi, sasaweka noonotemania.”

²⁷“Ki weeechiche noonotemania” cheeriaa Riosi, yomatiamae ahpō enepateriao, sewinatamio tuuka chanitiamepua, yooma sewinatapua, naatiche itipimeripua, ki sewinatame tiamerache. ²⁸Puuu ki sewinatame tiamea, taamo Riosichi paparaniamepua, taamo kiamo tuuria, te'ta Riosi ahjama mochipuamepua, ahpō ye'karichi mochipua, ki seena aampasi. Pukaepa wa'a iintomerikopua Riosio, ki nu'uti tahpitika tiame, kaawe erakomete teemea pukachio, ki nu'uti iyoriwae nayeweka. ²⁹Wa'a teeremete teemea taamo Noono Tewekachi kahtiamechio, tisiwa ki nu'uti iyoriwa tiamekopua pu'kao, ki nu'uti utewarieme, ki nu'uti na'ika tiame puuuu, yooma ihta ahpō seepurawao, saipatiameopua wa'a erasacheo.

Achini teeka kaawe eratewa Riosio

13 Ka'te toaka mochito eemea, aamo ahpō kaawe e'reka nakika mochitoao. ²Aamo ta'pechi asikameoi ahpō che'repamiachi i'yakao, reesisepuapua aamo ta'pechi che'repamichioo, seenekachi aaata Riosi ku'iwari, che'repateka ihsimaoimua, tewekachi o'inia eename.

³Ka'te natakepaka mochitomiapua pe'pereso iinueniameoi, pu'ka wa'a karichi mochika aiwari saayao, wa'achitia amochi saaeka mochitopuapua tiameo. Tesiwa e'reka tetewipuapua, aaataoi tesiwa teereka aiwameopua, eemeai wa'achitia saayamekopua ihtaoi kokosa ikisaa.

⁴Aamo kaawe neesetoka yasipuapua aamo neewiriao, ki suwepori ihsika wa'amahka piirechi ooitiamae ahjamao; uupiraai wa'achitia yooreka yasitometepua ahpō neewiriao. Aaata nenewikai suwepori nokaka mochitoameo, Riosia, kokosa yoramapua pu'kao.

⁵Ka'te yooma ihta itapiti weemuame enemitiamua, toomichioi ka'te u'matoka tahpitika e'rame, itapiti epeche aamo iinueka yasinariao. Soparame kaawe e'raka yasitopuapua aamo iinuekae, aamo Noono tewekachi kahtiameo, eee cheeriopa: “Kiisi toima neeeaa aamo neesetokao, piinerioi kiisi aamo toimania.”

⁶Pukaepa kaawe chaachapamete teemea, taamo ehkoriaami Raawi cheeriachitia ahpō Ehkoriaami Iyoterichio:

No'o ku'yamea,
no'o Paamira Riosipua;

kihta seewiame neeea,
 aaatae no'o na'ara yorapua.

⁷Aamo Riosi naera aamo masiteriachitia nokisipuapua. Pu'ka Riosichi oowe erakoriachitia, wa'achi nokisipuapua eemeai.

⁸Rosie Weratiamechi simiyame masiteniamea, ka'chitia taawechi sewina ikiyamepua, tapanamioi, ehpiamioi, meremiamioi, wa'api teeremeripua. ⁹Pukaepa eemea kaawe inataka keepupuapua aaata ma'masitiao, seenekachioi seesenu masitiamekoipu. Ka'te aamo toimitiapua, aamo oowe erapatemichioopua pukaeo, ki pichiwa Eesusichi simiyame masitewae. Taamo Riosichi ka'karuma te'terepuaa, Riosie ahpo te'ta nakirarachi eenamepua taamowichioo eenamepua, ki ihta itapiti kooame iyoriwa nokiwa Riosichi kaawe te'terepua. Yooma pu'ka kooame iyoriwae, kaawe te'terepo tuuyameopua Riosichio, ka'te pichikemitia pu'kao, puuuu, kihta nateyamepua Riosichi kaawe te'terepua. ¹⁰Ehkoriami i'isaeri ne'neserosia, animari merisa Riosiwichioo, wahseka oowewariaipua, ti'tijoe ooweru tiame tatakoria cheriwepuawichioo. Wa'a noonoisaa puuu ne'neserosia, pu'ka Riosiwichio oowetiameopua sa'pa wahsetiameo, aapoe wa'api kokowariaipua. Nape puuu ehkoriami ne'neserosia, ka'chi iika ko'komeripua taamo tatakoriaawichio pejana oowewariopua, pukae taamo tatakoria cheriwepuawichio itayao, apoe taamo Paamira weerewa puuuu, apoe wa'api ahpo Noono ooweparia tewekachio, kihta ihta animari ko'kopua tiame. ¹¹Puuu ehkoriami te'ta neeserosia, ne'neserosi nokariaa, senepi paamuparichi piiripi chiiwa meriniameo, wa'a

*Eesusia ma'chi mochiwachi i'towa,
 kususichi merimia. (13:12)*

ikisaopua, eerara puhjesao te'ta Riosi iyoriwachi i'toka oojoweriaipua, ti'tijoe tatakoria cheriwepuawichioo. Nape puuu animari ko'ika eerara u'yeniamea, ma'chi mochiwachi ko'isa uujupaniame enerepua. ¹²Puuu animari ma'chi mochiwachi ko'iniamea, Eesusi ma'chi mochiwachi i'toka meripuame tetewipua eneriamepua. Pukaepa wa'achitia apoe Riosi Tijoetukame Eesusiai, ma'chi mochiwachi i'toka meritiamepua

tiameo, ahpo wa'api mukiwa eerarae, ahsieme cho'wetiamie itipimichiopua taamo tatakoriario. ¹³Wa'a teesoo tísia aiwariopua taamowichioo, puuyataria teemeai naaju, ma'chiami aiwasimia, Eesusi taamowichio iintoria nayewatuwachio, a'chikoitiame suuwe erapari tiame aiwasimia, taamo Paamira Eesusi na'areretiachitia. ¹⁴Teemea i'wa weechio, ki yooma taawechi mochimerikapaopua, pooechi nokisiameka te'teretoame teemea, piirechi ta'pechi inataka taamo ohjoemiachio. Ihji taamo ohjoemiachio, te'pa tewekachi puuuu. ¹⁵Wa'a iintoriopua Riosio taamowichio Eesusichio, te'ta kaaweruma nayewamete teemea Riosio, senepi taawechi cheriwema ki'yakaopua pu'kao, itapiti tísia kaaweruma oowewari ki'yamechitia. ¹⁶Eemea kaaweruma yooraka mochitoio, ka'te natakepamitiapua, aamo piirechi ku'imiao, kipoteka nokisikapua pu'kao aamo teesa iinuwaekaiopua, tesiwa te'tiameopua kihta iinueka. Riosia, wa'a te'tereka mochitoniamieo, kaawe e'reka tetewamepua, kaaweruma ahpo ooweniamiechitia tetewika.

¹⁷Pu'ka aamo neesetoka masiteka tuuyameo, kaawe e'raka keepupuapua pu'kao, pu'ka chiiio kaawerumakopua aamowichioo. Puuuu ahpo masitiao, kaawe neesotoamepua, nane'riamekapa puuuu, Riosi tetewachi ahpo nokisiamekopua. Ka'te aamo itapitie ki kaawe tiamee eerina teewemitiapua pu'ka ka'karuma aamo masitario. Wa'a te'teresaa eemea yuuwesipatemaio eemea pu'kao, aamo wa'a teeresoo, kihta kaawe teeremapua aamowichioo.

¹⁸I'wa taamo mochikawichioo, kaaweruma itapuapua Riosichio. Teemea, a'chikoi chaaneniapua, kihta ki kaaweruma taamo iintorio erakoamepua, te'ta kaawerumache nokisiamekapa. ¹⁹Eemea Riosi ahjama nayewaio, utewaeme itapuapua Riosichio, ku'we no'o aamo mochikachi tetewipuawichio.

Kaaweruma e'rewa; kajurachi teepotewa tiame

²⁰Ehpeo itaniamenia taamo Noono Riosio, aamochi yasitomichiopua pu'kao, yooma aamo pipiripichio, puuukopua taamo iikachio, taamo ta'iria yasira ki'yamea. Puuuu apoe iintokamepua Eesusio, mukukoi eenechi oijenatekamea. Ihji Eesusia, taamo te'ta Inatiame puuuu, po'wa tepuyamechitia, yooma taamoo, ki se'wi te'teretomichiopua Riosichio. Ihji Eesusia tiameo, ahpo mukuriae eerarae pichiwatamepua, Riosi weemera katewerichio, taamo tatakoriaria cheriwepuawichioopua, te'ta ahsieme choatiame itipimichiopua, ahkasi ki wahjiamesi. ²¹Itanenania tiame taamo Noono Riosio, aamo ku'imichiopua pu'kao, yooma ahpo e'rachitia teetopuamichio, ahpowichio kaawe wichiyache nokisika. Yooma no'o itayaa, Eesusi Riosie Weratiame iintoriae itayamenia, pu'kawichioopua, te'ta weruma iyoriwa e'reka, ahkasi ki wahjiamesi.

²²No'o Riosichi poonii pipiniwa tiame, kaawe e'raka inamujerania i'ka paikapioi aamowichio iyoteria, aamo iikachio yachapari, kaawe erapari tiame. ²³Aamo nane'rejeranine tiameo, taamo Riosichi pooniwa Timoteoo, ma'chiparetiopua perekarichiopua wa'asi; ku'we enasoopua no'o kahtiachio, yeetoma neea aamo ne'nemia simiyaiopua aamo mochikachio.

²⁴Yooma pu'ka aamo masiteka mochitoameo, teepotemitiapua, yooma wa'a taamo Riosichi pooniwao, pipiniwaopua tiame. Aamo teepotenapua tiame, Iitaria o'inia e'enakame.

²⁵I'kache cheeka kajuyamenia amochi uhjuraopua iyojura. Riosio, amochi yahchejerania ahpo kaaweruma cheriwewao. Wa'a ikisaa tísia kaawe enemapua.